

A Fót-Központi Református Egyházközség

Száz Juhocská
Református Óvodájának
Pedagógiai Programja

Ötödik, átdolgozott kiadás
Készült 2024.
Készítette: Gergely Ágnes Tünde

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	3
JOGSZABÁLYI HÁTTÉR.....	5
ELŐSZÓ.....	6
1. AZ ÓVODA ADATAI.....	7
2. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA, HELYZETKÉP.....	9
3. NEVELÉSÜNK ALAPELVEI, CÉLKITŰZÉSEINK, PEDAGÓGIAI HITVALLÁSUNK.....	11
3.1. NEVELÉSI ALAPELVEINK, ÉRTÉKEINK.....	11
3.2. NEVELÉSI CÉLJAINK.....	12
4. GYERMEKKÉP.....	12
5. ÓVODAKÉP.....	12
6. PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA	15
7. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	16
7.1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	16
7.2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS A KÖZÖSSÉGI NEVELÉS.....	18
7.3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI NEVELÉS ÉS FEJLESZTÉS.....	20
7.4. HITÉLETI NEVELÉS.....	21
8. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	22
8.1. JÁTÉK.....	22
8.2. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	24
8.3. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	25
8.4. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE MATEMATIKAI TAPASZTALATOKKAL.....	26
8.5. VERSELÉS, MESÉLÉS, ANYANYELVI NEVELÉS	31
8.6. ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	33
8.7. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA.....	35
8.8. MOZGÁS.....	37
9. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	38
9.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	38
9.2. SNI GYERMEKEK AZ ÓVODÁBAN.....	39
9.3. 1-ES TÍPUSÚ DIABÉTESSZEL ÉLŐ GYERMEKEK AZ ÓVODÁBAN.....	42
9.4. FOKOZOTT KOCKÁZATÚ ALLERGIÁS BETEGSÉG.....	42
9.5. ALKALMAZOTTI KÖZÖSSÉG AZ ÓVODÁBAN.....	43
9.6. TÁRGYI FELTÉTELEK.....	43

9.7. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	44
9.8. HETIREND.....	46
9.9. AZ ÓVODAI ÉLET IDŐBEOSZTÁSA, NAPIREND.....	46
9.10. ÜNNEPEINK, RENDEZVÉNYEINK	47
10. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI.....	51
10.1. CSALÁD	51
10.1.1. A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK CSALÁDJÁVAL VALÓ KAPCSOLAT.....	52
10.1.2. ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA.....	53
10.2. BELSŐ MUNKATÁRSI KAPCSOLATOK.....	55
10.3. A GYÜLEKEZET.....	56
10.4. AZ ÓVODA ÉS AZ ISKOLA KAPCSOLATA.....	56
10.5. SZAKMAI KAPCSOLATOK.....	57
11. GYERMEKVÉDELMI MUNKA.....	58
12. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM.....	61
13. A PROGRAM ÉRTÉKELÉSI, ELLENŐRZÉSI RENDSZERE	74
13.1. A PROGRAMHOZ KAPCSOLÓDÓ ÓVODAI, SZAKMAI DOKUMENTUMOK.....	74
13.2. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE, AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI.....	75
13.3. LEGITIMÁCIÓS FOLYAMAT ELJÁRÁSRENDE.....	76
13.4. LEGITIMÁCIÓS ELJÁRÁS DOKUMENTÁCIÓJA.....	77
13.5. LEGITIMÁCIÓS FOLYAMAT EREDMÉNYE.....	77
13.6. PUBLIKÁLÁS FORMÁJA.....	77
IRODALOMJEGYZÉK.....	78

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

- 2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről módosított változata (2021. V. 28)
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII. 17) Korm. Rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (2018. szeptember 1-től hatályos módosított változata)
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2023. évi (VII. 06.) LII. tv. a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Kormányrendelet a Púétv. végrehajtásáról

„A békességnek Istene pedig,
Aki kihozta a halálból a juhoknak nagy Pásztorát,
... a mi Urunkat, Jézust,
tegyen készségessé titeket minden jóra,
... azt munkálván tibennetek, ami kedves Őelőtte –
a Jézus Krisztus által,
Akinek dicsőség örökkön örökké. Ámen.”

ELŐSZÓ

Pedagógiai Programunknak ez az ötödik, átdolgozott változata. A felülvizsgálatra és változtatásra emberi erőforrással kapcsolatos-, innovációs- és törvényi okok miatt volt szükség:

Emberi erőforrás: 2023 szeptemberétől óvodánkban egy konyhai dajka és plusz egy 4 órás pedagógiai asszisztens kezdte meg munkálkodását.

Innovációs okok: 2018. óta óvodánkban három intézményi szintű rendezvény vette kezdetét:

- 2018 őszén a „Régi ovisok találkozója” (5 évenként az óvoda születésnapjához kötve)
- 2021 októberétől a „Népi Játék Délelőtt” (évente októberben a Magyar Népi Játék Napjához kötve)
- 2022 májusától a „Gyermekeinkről szabadon” (Szülők Iskolája, évente 5 alkalommal)

Törvényi okok: a 2021-ben módosított CXC. köznevelési törvényben foglaltak alapján az 1-es típusú diabétesszel és a fokozott kockázatú allergiás betegséggel élő gyermekek óvodai ellátásával kapcsolatban váltak szükségessé kiegészítések.

Amennyire rajtunk áll, a fenntartói és szülői igényeknek továbbra is szeretnénk megfelelni, valamint szeretnénk a törvényi elvárásokat figyelembe véve munkánk színvonalát emelni.

Óvodánkban továbbra is szeretnénk gyermekeink számára derűs, védett, kreatív, fejlesztő és hitepítő légkört biztosítani, tisztelve a Családokat, és tisztelve a Gyermekeinkben a jövő generáció apukáit, anyukáit, szakembereit, misszionáriusait, tudósait, művészeit. Így tekintünk a hozzánk járó Gyermekekre, és a velük kapcsolatban a Családoktól és a Fenntartótól, és mindenképpen az Úrtól kapott megbízásunkra, feladatainkra és az ezekkel kapcsolatban kapott bizalomra. Mind ehhez továbbra is az élő Isten segítségével bízunk, és kérjük, hogy adjon bölcsességet és az Ő Szentlelke által erőt eme feladataink elvégzéséhez.

Fót, 2024. augusztus 26.

1. AZ ÓVODA ADATAI

Az óvoda neve:

Fót- Központi Református Egyházközség „Száz Juhocska” Református Óvodája

Székhelye:

2153 Fót, Vörösmarty tér 2.

Telephelye:

2153 Fót, Vörösmarty tér 2.

Elérhetősége:

Tel: 06 27 360-733

Mobil: 06-30-638 4724

Levélcím: 2153 Fót, Pf. 25.

2153 Fót, Vörösmarty tér 2.

e-mail: szazjuhocska@fotiref.hu

honlap: www.szazjuhocska.fotiref.hu

Az intézmény típusa:

Óvoda, közoktatási intézmény

Az intézmény alaptevékenységként ellátandó feladata:

Óvodai nevelés

Alapító okiratának adatai:

Kelte: 1998. 05. 20.

Módosítva: 2009. 03. 25.

Gazdálkodási jogköre:

Önállóan gazdálkodó

Csoportok száma: 3

Engedélyezett maximális létszám: 82

Fenntartója:

Fót- Központi Református Egyházközség

2151 Fót, Károlyi I. u. 1.

Tel.: 06 27 358-121

Az óvoda igazgatója:

Gergely Ágnes Tünde

A program benyújtója:

Az óvoda igazgatója és a nevelőtestület

Az óvoda munkarendje:

Az óvodai nevelési év szeptember 01-től a következő év augusztus 31-ig tart. Nyáron az óvoda 5 hétig zárva van, erről február 15-ig tájékoztatjuk a szülőket. A nevelés nélküli munkanapok időpontjáról előtte 1 héttel kapnak írásbeli tájékoztatást.

Az óvoda nyitva tartása:

06³⁰ – 17⁰⁰ óráig

6 ³⁰ - 7 ³⁰ -ig	reggeli ügyelet az ügyeletes óvónővel,
16 ³⁰ - 17 ⁰⁰ -ig	délutáni ügyelet az ügyeletes óvónővel.

Az óvónők és dajkák heti váltásban végzik munkájukat.

1. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA, HELYZETKÉP

Előzmények:

Alapító Okiratunk 1998. május 20.-án készült el egy hosszú, mégis váratlanul lezáródó érlelődési folyamat eredményeként. Intézményünk fenntartója a *Fót - Központi Református Egyházközség*, egy nagy múltú, gyökereihez mélyen ragaszkodó közösség, amelyben él a protestantizmus egyik nagyszerű törekvése: a gyermekek magas szintű, hitben gyökerező nevelése, képzése, taníttatása.

A rendszerváltás után a Gyülekezet részt vállalt a Fóti Ökumenikus Iskola létrehozásában, s már akkor feltámadt egy protestáns vagy kifejezetten református óvoda létrehozásának gondolata is. Ez a gondolat kedves, dédelgetett vágy volt, amelyet sokan hordoztak imádságban, de a gyakorlati kivitelezésre alig volt kézzel fogható remény (épület, személyi feltételek, anyagi bázis,...). 1998. áprilisában egyik presbiterünk azzal jött haza az önkormányzati ülésről (ahol képviselőként volt jelen), hogy bajban van a község, kevés az óvodai férőhely, és megjegyezte, hogy itt az ideje, hogy óvodát alapítsunk. De hol? Ekkor derült ki, hogy a Gyermekevédelmi törvénynek megfelelően a Károlyi István Gyermekközpont (KIGYK) nagy átalakuláson megy át, van olyan, eddig óvodaként működtetett épületük, amely megürül, így kibérelhetnénk. Innentől felpörögtek az események, s 1998. szeptember 1.-én megnyílt Fóton a Száz Juhocska Református Óvoda.

Óvodánk egyetlen csoportja a következőképpen állt össze:

12 állami gondozott gyermek a Károlyi István Gyermekközpontból

5 gyermek a környékbeli falvakból

11 gyermek a faluból

28 gyermek összesen

Ez a csoport teljesen osztatlan – korcsoportonkénti megoszlása:

Kiscsoportos: 10 (ebből állami gondozott 3)

Középsős: 8 (ebből állami gondozott 5)

Nagycsoportos: 10 (ebből állami gondozott 4)

Két óvónő és két dajka (egyik félállásban) kezdte meg az úttörő munkát intézményünkben. Munkatársi közösségünk egyben igazi szolgatársi, testvéri közösség is lett, ami döntő jelentőségű óvodánk jó légkörének kialakulásában.

Akkor még óvodánk nem rendelkezett szakmai múlttal, tradíciókkal, a református óvoda fogalma még egészen új volt, országszerte akkor alakultak ilyen óvodák. *(Ez a rész változtatás nélkül az első Nevelési Programból került át.)*

A jelen:

Azóta sokat változott a helyzet. Óvodánk egy másik épületbe költözött 2008. nyarán, melyet továbbra is bérlünk a Gyermekközponttól. Nem új, vannak hiányosságai (rosszak a nyílászárók, emiatt magas fűtés- és villanyszámla stb.) Az előzővel szemben viszont jóval tágasabb, van tornaszoba, egy kis orvosi szoba, logopédus helyiség, szertár, felnőtt öltöző. Volt még egy nagy terem,

amelyik üresen állt, ez adta az indíttatást, meg a sok jelentkező, hogy bővítsük az óvodát három csoportosra. Mindenképpen változást hozott ez az életünkbe, de úgy néz ki, hogy sikerült megőriznünk a családi légkört, ami óvodánk egyik erőssége.

A munkatársak száma jelenleg 14 fő, ebből 6 fő törzsgárda (több, mint 10 éve dolgozik itt). 6 óvónő (közülük 1 pedagógiai igazgatóhelyettes), 3 csoportos dajka, 1 konyhai dajka, 2 négyórás pedagógiai asszisztens, 1 igazgató, 1 gazdasági igazgatóhelyettes. Hála az Úrnak, elmondhatjuk, hogy az új munkatársak is ugyanabban a szellemben, szolgálatként végzik munkájukat, s az egész munkatársi közösség egymás elfogadására törekedve és egymást segítve dolgozik.

Állami gondozott gyermekek nagy számban már nem járnak óvodánkba, de esetenként fölveszünk egy-egy gondozott gyermeket a KIGYK kérésére. A környező településekről ellenben több gyermek is jár hozzánk, amennyiben a család a főtí Református gyülekezethez tartozik, vagy a szülők elfogadják óvodánk keresztyén szellemiségű nevelését. Évek óta kisebb-nagyobb mértékű a túljelentkezés, az utánpótlás a testvérek közül, és a lelkesznő által vezetett baba-mama körből érkezik.

Épületünk a hajdani Károlyi-birtok, ma Károlyi István Gyermekközpont parkjában áll, így itt van a mi udvarunk is. Alapterülete a 75 gyerekhez mérten elég kicsi, de úgy, hogy 1-1 csoport a testnevelés foglalkozás idején bent marad, vagy ha 1-1 csoport sétálni megy, enyhíthető a zsúfoltság. Szabványosítottak a játékaink, van egy mászóvár csúszdával, libikóka, 1 rugós játék, láncos lépegető, 2 homokozó, babaház. Hamarosan az udvar gumiburkolatos ütés csillapítása is megoldódik.

Óvodánk jövője: jelenleg nem tudjuk, hogy mit hoz a jövő. Az új óvoda tervei 2019/20-ban elkészültek, de rajtunk kívülálló okok miatt, a finanszírozás megváltozása következtében az építkezés a mai napig nem tudott elindulni. Nem szűnünk meg bízni abban, hogy a mi Istenünk mégis mindent kézben tart, és elhozza az idejét annak, hogy egy új épületbe költözhessünk át. Mindazonáltal hálásak vagyunk a jelenlegi, nem óvodai célokra készült épületünkért is, ahol a körülményekhez képest elég jó feltételeket sikerült kialakítani a gyermekeink elhelyezésére, gondozására, nevelésére, fejlesztésére, és amit lehet, azt még megpróbáljuk javítani is.

2. NEVELÉSÜNK ALAPELVEI, ÉRTÉKEINK, CÉLKITŰZÉSEINK, PEDAGÓGIAI HITVALLÁSUNK

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.” Példabeszédek könyve 22, 6,

3.1. Nevelési alapelveink, értékeink:

- A református nevelés világnézeti alapja a Biblia és az abból táplálkozó hitvallásaink.
- A helyi Pedagógiai Program az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának, Magyarország Alaptörvényének és a keresztyén nevelés értékeinek, célkitűzéseinek az összhangját szeretné megvalósítani, mely hitünk szerint a gyermek személyiségének egészét fejleszti, s jövőbeni boldogulását alapozza meg.
- A keresztlőkön a családok és a gyülekezet fogadalomtételéhez híven, mint gyülekezetünk óvodája, elsősorban a gyülekezeti gyermekek nevelésére köteleződünk el.
- Szélesebb körű missziói elhívásunk alapján, a gyülekezeten kívüli gyermekek felé is nyitottak vagyunk (amennyiben van szabad férőhely, és a jelentkező család elfogadja református keresztyén szellemiségünket).

Hitünk szerint a gyermeket:

- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg, elfogadás, tisztelet, szeretet és megbecsülés
- az őt megillető jogok figyelembevételével, minden gyermeket egyenlő eséllyel kell színvonalas nevelésben részesíteni, személyiségének teljes kibontakoztatását elősegítve, egyéni szükségleteihez igazodva
- a családi nevelést kiegészítve, esetenként hátránycsökkentő egyéni bánásmódban kell részesíteni
- keresztyén nevelésünk szeretné még megmutatni Isten Igéje és személyes példamutatás által a gyermekeknek a Világot és őket alkotó Isten szeretetét, segíteni, hogy kialakuljon bennük az Iránta való bizalom, ami hozzájárul ahhoz, hogy megtalálják a helyüket az adott közösségben, képesek legyenek a jó és rossz megkülönböztetésére, helyes önértékelésük legyen.
- az óvodai nevelésünk gyermekközpontú és befogadó szemléletű, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik,
- A nevelés: viszonyulás és értékrend-átadás. Emellett az Istentől kapott felelősség felvállalása a ”születésekor legjobban segítségre szoruló teremtmény” iránt.

2.2. Nevelési céljaink:

- a ránk bízott gyermekek személyiségének harmonikus, testi-, lelki- és szociális téren is megmutatkozó fejlődésének elősegítése
- a következő életszakaszra, az iskolai életre való alkalmassá válás előmozdítása
- a különböző háttérből érkező gyermekek számára az egyenlő esély és a hátránycsökkentő bánásmód, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára a speciális igényeiknek megfelelő bánásmóddal egyéni fejlesztésük biztosítása
- református keresztyén óvodaként célunk a gyermekek hitre segítése, hitben nevelése, az élő Istennel való szeretetteljes kapcsolatuk megalapozása
- erkölcsi mozgatórugóik, helyes értékítéletük kialakítása, együttérzésre, önzetlenségre, őszinteségre, önuralomra, hűségre, megbocsátásra, szeretetre nevelés
- szűkebb és tágabb környezetük felfedezésével, történelmünk, kulturális nemzeti kincseink óvodáskorú gyermekek számára is fölfogható módon való megismertetésével, a nemzeti identitástudat, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés kialakítása.

3. GYERMEKKÉP

„A föld valamennyi teremtménye közül születésekor az ember a leggyámoltalanabb, és szorul rá a legjobban a segítségre. ... A gyámoltalan állapotnak, amelyben az ember születik, nagy erkölcsi jelentősége van önmagára és környezetére nézve is ... más oldalról a segélyre szoruló állapot jelzi a gyermek kiválóságát, és arra mutat, hogy a gyermek magas fejlődésre van hivatva. Minél magasabb egy épület, annál szilárdabbnak kell lennie az alapnak, amelyen nyugszik.” (Dr. H. Bavinck)

A gyermek:

- Isten ajándéka, egyszerre egyedi személyiség (szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben) és szociális lény
- fejlődő személyiség, személyiségének kibontakozásában az őt körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó (életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak)

4. ÓVODAKÉP

- Óvodánk beilleszkedik a magyar közoktatási rendszer törvényes kereti közé. Vállalja az óvoda védő-óvó, szocializációs, személyiségfejlesztő feladatkörét, melynek célja, hogy a gyermekben megteremtődjenek a következő életszakaszba való átlépés belső pszichikus feltételei.

- A református óvoda megalapításával a gyülekezetnek az volt a célja, hogy betöltse ígéretét, amelyet minden keresztlő alkalmával tesz. A szülő ugyanis megfogadja, hogy úgy neveli és nevelteti gyermekét, hogy az majd a konfirmáció alkalmával önként is vallást tegyen református hitéről. A gyülekezet pedig megígéri, hogy keresztlési fogadalmuk teljesítéséhez megad minden segítséget.
- Fontos alapelv, hogy a gyermeket Isten elsősorban a családnak adta, érte főképpen a szülőket tette felelőssé, az óvoda pedig az ő segítő-partnerük feladatuk betöltésében.

Mivel az óvodás gyermek természetes közege a család, az óvodának a családot kell mintáznia, a keresztyén óvodának pedig a keresztyén családot. Vannak sajnálatos esetek, amikor az óvodának kell pótolnia a család hiányosságait, esetleg a családot magát.

- Óvodánk keresztyén szellemben nevelő óvoda, így mindazon túl, amit egy jól működő világi óvodában kaphat a gyermek, itt a mindennapi élet részeként szeretnénk együtt élni Isten Igéjével, a Biblia normáival, református hitünk lelkiségével, erkölcsével. Óvodánk emberszemlélete a Biblián és a református hitvallásokon alapul, ebben gyökerezik, ezt a református keresztyén értékrendet kívánjuk a gyerekeknek és a családoknak közvetíteni.

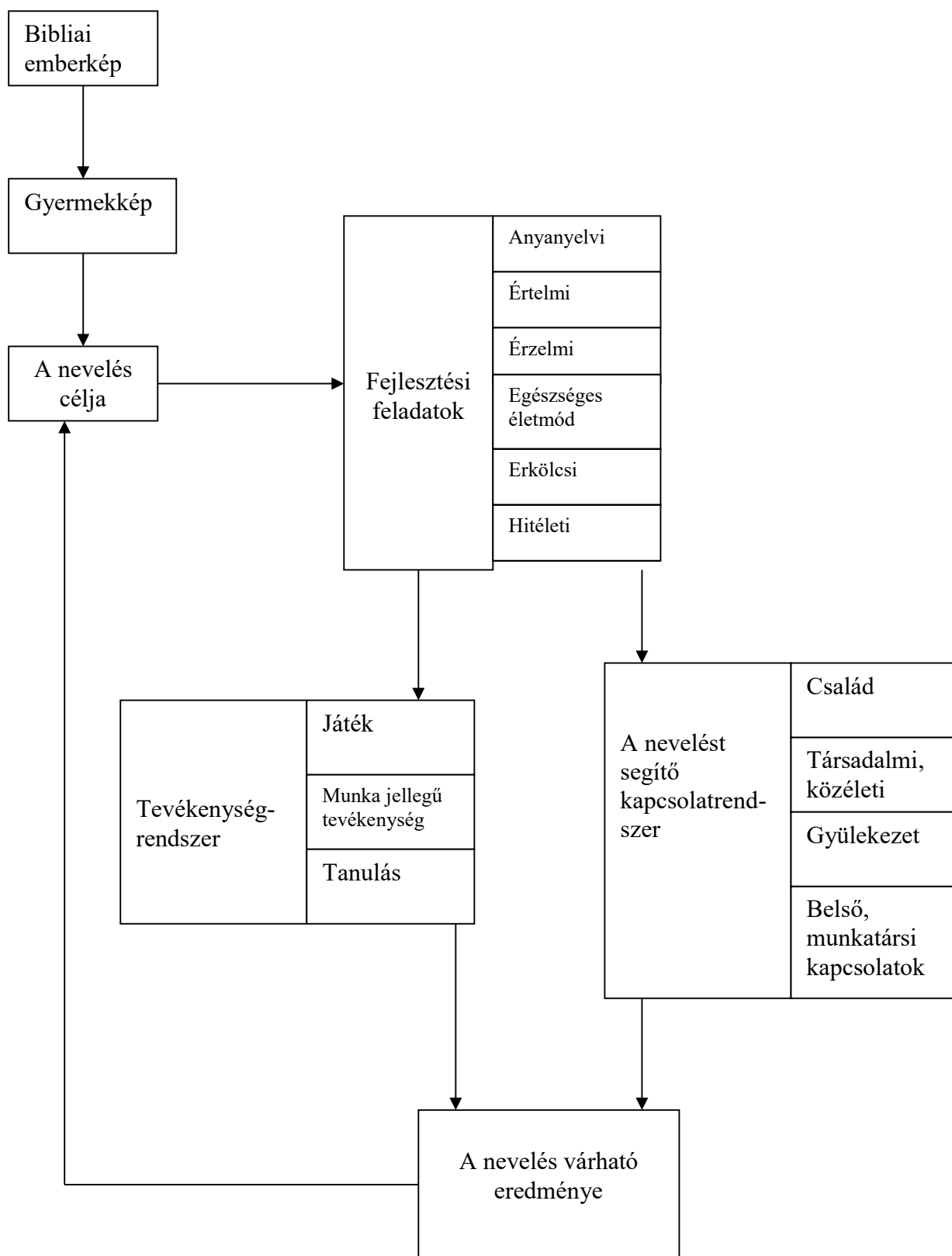
- Olyan óvodát szeretnénk, amelyik családias, a családjért van, ahol szülő és nevelő együtt érez felelősséget a gyermekért.
- Olyat, ahol Isten Igéje, az abban rejlő értékek érvényesülnek, ahol az élő Istent tisztelik, ahol a kívülálló is megérzi, hogy jó keresztyének között lenni.
- Olyan óvodát, ahol igaz az énekek szava: „Itt van Isten köztünk...”, „az Úr énnékem őriző Pásztorom ...”
- Olyat, amelyik képes hordozni az állami gondozottat, a hátrányos helyzetűt, a bajokkal küszködő családot is.
- Olyat, ahol megkapja a kiemelt figyelmet az átlagtól eltérően fejlődő, tehetséges gyermek.
- Olyat, ahol a nemzetiséghez tartozó kisgyermeknek biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Olyat, amelyiknek a légköre oldott, kötetlen, de ahol a kötetlenség, az oldottság mellett jól érzékelhetőek a gyerek és a felnőtt számára egyaránt védelmül szolgáló korlátok is.
- Olyat, ahol kötött és kötetlen foglalkozás is van, még sincs erőszaktétel se gyermekben, se pedagóguson.
- Olyan óvodát, ahol nincs görcsös hajszoltság, mégis ösztönzött, komoly és követhető a pedagógiai munka.

A pedagógus személye óvodaképünk fontos, sőt döntő része.

Ezért szeretnénk, hogy:

- A pedagógus tudjon azonosulni a fenti értékrenddel, hogy azt képviselhesse (erre nézve fogadalmat tesz a gyülekezet közösségében).
- Szánjon időt lelke táplálására, Istennel való kapcsolatának építésére, mélyítésére (óvodai felnőtt áhítatok, személyes hitélet, gyülekezeti élet).
- Az óvoda pedagógusai, együttműködve a többi dolgozóval, közösen segítsék egymás lelki fejlődését, nehézségeik, különösen a munkánkkal kapcsolatos nehézségek viselését („Egymás terhét hordozzátok!” Gal. 6,2.).
- Imádkozzék a gyermekekért!
- Isten előtti lelkiismeretességgel fejlessze szakmai tudását, munkáját („Nem a szemnek szolgálván, hanem szívetek egyenességében, félvén az Istent.” Gal. 3,22.).
- A gyermek felé mutassa ki szeretetét minden lehetséges eszközzel:
 - (Szemkapcsolattal, megfelelő módon testi közelséggel, kitüntetett figyelemmel, elismerő szavakkal, védőkorlát felállításával, fegyelmezéssel, családi, oldott légkör megteremtésével, kiegyensúlyozott magatartásával, biztonságot nyújtó szokásokkal
 - hagyományok, ünnepek, születésnapok bensőséges megtartásával,
 - tettekben való áldozatkészséggel, megbocsátással)

5. PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA

6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül a fejlesztési területek:

- Egészséges életmód alakítása
- Érzelmi-, erkölcsi- és közösségi nevelés
- Anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés
- Hitéleti nevelés

7.1. Egészséges életmód alakítása

*„Dicsőítsétek azért az Istent a ti testetekben és lelketekben, amelyek az Istenéi!”
1. Kor. 6,20.*

Hitvallásunk szerint Isten minden létezőnek Istene, és mindenkor gondja van teremtményeire. Az egészséges életvitel igényének kialakítása, a testi fejlődés biztosítása, a fizikai állapot védelme, edzése óvodai nevelésünkben kiemelt jelentőségű. A keresztyén gondolkodásban, értékrendben az élet alapvető érték. – Ezt az értékrendet közvetítjük a testi nevelés során (egymás és önmagunk testi épségének, egészségének óvása, az életünk minősége iránti felelősség felébresztése)

Ez a nevelési terület tartalmazza a gyermekek:

- gondozását,
- mozgásigényük kielégítését,
- az egészségvédelmet,
- az egészséges életmód szokásainak kialakítását (egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, testápolás, étkezés, pihenés, öltözködés)
- a fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet és eszközrendszer biztosítását,
- a testi nevelést,
- az edzést,
- mozgásfejlesztést
- a környezettudatos magatartás megalapozását
- az esetleges korrekciós és prevenciós feladatok ellátását megfelelő szakember bevonásával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek megismeréséből kiindulva kövesse figyelemmel fejlődését, szükség esetén szakember bevonásával segítse, ha

indokolt, a család felé is jelzést küldve keresse az együttműködés lehetőségét

- megbetegedés estén a gyermeket különítse el, és értesítse a szülőt
- a gyermek környezete, az ő általa használt eszközök szolgálják testi fejlődését, motiválják a mozgásra
- a csoport napirendjének kialakításával is szolgálja az egészséges életmód megalapozását (mindennapos testnevelés, levegőzés és szabad mozgás biztosítása, vagy tornatermi mozgáslehetőség, szellőztetés, étkezések közötti itatás)
- spontán adódó helyzetekben és szervezett foglalkozásokon is hívja fel az óvodások figyelmét az egészségkárosító dolgokra (élelmiszerek, káros szenvedélyek, egészségtelen életvitel következménye). Beszéljenek arról, is hogy hogyan lehet ezeket megelőzni
- a gondozás során figyeljen az intimitás biztosítására, a testi közelségből adódó bizalmi kapcsolat kialakítására, és ezt kövesse a tevékenységek következetes és türelmes gyakoroltatása
- lehetőség szerint biztosítson a gyermeknek önállóságot, ha szükséges, bátorítsa erre (öltözködés, étkezés, testápolás)
- étkezések alkalmával legyen türelmes a "rossz evő" gyermekkel, az új ételekkel fokozatosan ismerkedjenek meg, és a kulturált étkezési szokásokat is tanítsa meg.(esztétikus terítés, evőeszközök használata, és nálunk hozzá tartozik az evés előtti és utáni imádság)
- lehetőleg mindennap fogyasszanak friss zöldséget, gyümölcsöt (szülők által behozott alapanyagokból kiegészítve az étkezéseket)
- külön figyelmet kell fordítanunk az étel érzékeny gyermekekre (nálunk biztosított számukra a külön étkezés)
- a pihenés nyugodt körülményeit teremtsen meg (halk szóval, simogatással segítse a nehezen elalvókat, a már nem alvó nagycsoportosok lehetőség szerint egy idő után felkelhetnek, és csendes tevékenységet folytathatnak)
- a gyermekbalesetek megelőzésére figyeljen a környezet kialakításánál, a mozgásos tevékenységek megszervezésénél a sérült játékok eltávolításával, vagy jelzésével
- minden nevelési év kezdetén tartson a csoportjának balesetvédelmi oktatást, ahol saját és társaik testi épségének megőrzését is hangsúlyozza
- ismertesse meg a gyermekeket környező világunk, azon belül óvodánk környékének természeti értékeivel; mutasson példát a környezet megóvására, nevelje a gyermekeket a környezet tudatos védelmére.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ az alapvető tisztálkodási, öltözködési teendőket önálló végzik saját személyük körül, (mosakodás, fogmosás, fésülködés) lehetőleg figyelmeztetés nélkül
- ✓ tudják a zsebkendőt helyesen használni
- ✓ ágyneműjüket, ruhájukat összehajtják, a helyére teszik
- ✓ az önkiszolgálást és a naposi teendőket is önállóan ellátják
- ✓ étkezéskor helyesen használják az evőeszközöket, kulturáltan viselkednek az asztalnál
- ✓ új ételeket nem utasítanak el, megkóstolnak
- ✓ környezetük rendjére vigyáznak, és önként részt vesznek rendetlenség megszüntetésében
- ✓ a környezetvédelem fogalma, tartalma természetessé válik számukra
- ✓ mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteiket képesek szándékosan irányítani
- ✓ mozgásuk összerendezetté válik

7.2. Az érzelmi-, az erkölcsi- és a közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelemvezéreltsége. Ezért nagyon fontos, hogy az óvodában a gyermeket érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott légkör vegye körül. Ez segíti a gyermeket abban is, hogy a tanult viselkedésnormák könnyebben beépüljenek, belsővé váljanak. Ez nálunk nem csupán az erkölcsi tulajdonságok gyakorlását jelenti (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség), hanem a bibliai megbocsátást és a bocsánatkérést, a felelősségvállalást stb. is.

Ha vonzóvá tudjuk tenni számára a közösségben végzett tevékenységeket, akkor közben átéli ezeknek az értékeknek a mindennapi „hasznát”: hogy jobb békességben élni egymással, mint veszekedni; ha én segítek a másoknak, számíthatok rá, ha nekem lesz rá szükségem stb.

Közösségi nevelésünk nem csak az óvodai csoportközösség kialakítására vonatkozik, hanem nevelési céljaink alapján a gyermek nyitottságára építve törekszünk a gyermek családi kapcsolatainak erősítésére. A családhoz való tartozásukból kiindulva erősítjük bennük a szűkebb és tágabb környezetükhöz, szülőföldjükhöz, hazájukhoz, a magyar nemzethez, és Isten népéhez, református egyházunkhoz való tartozásukat is (nemzeti identitás, vallási identitás), amelyen keresztül rá tudnak csodálkozni természeti, kulturális és keresztyén értékeinkre.

Az óvodapedagógus feladatai:

- nyitott, barátságos, empátikus viselkedésminta nyújtása. (Pozitív és negatív megnyilvánulásaiban egyaránt, pl. felháborodását is tudja megfelelően kinyilvánítani.)
- a munkatársaihoz való keresztyén viszonyulása is legyen minta értékű.

- a tiszteletadásban is nyújtson mintát.
- legyen tiszteletre méltó.
- személyre és helyzetre szabott törődése során elégítse ki a gyermekek társas szükségleteit és az egyedüllét igényét is.
- szervezzen közös élményekre épülő közös tevékenységeket, melyek segítik szűkebb és tágabb környezetének megismerését, az abban rejlő szépség és értékek megbecsülését, a kötődés (hazaszeretet) kialakulását
- tartson kiegyensúlyozott kapcsolatot a családdal.
- a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekekre egyéni fejlesztési tervet készítsen, melyet tüntessen fel az egyéni fejlesztési naplóban, és minden téren több figyelmet, segítséget biztosítson számára.
- keresse meg a gyermek magatartás zavarainak okait, tapintatosan törekedjék a zavarok és az okok megszüntetésére.
- éljen együtt a gyermekközösséggel, belülről alakítsa annak életét, légkörét
- a gyermekeket ismerje alaposan, ezt rögzítse a gyermekek egyéni fejlődési naplójában.
- állítson fel egyértelmű szabályrendszert.

A fejlődés várható jellemzői az óvodás kor végére:

- ✓ az énkép alakulásában legyenek pozitív célok, értékek a gyermek előtt. (Akarjon mások számára elfogadható, jó lenni.)
- ✓ ismerje fel pozitív adottságait, hiányosságait, hiányosságaival tudjon frusztráció nélkül számolni.
- ✓ alakuljanak ki az önértékesítés elfogadható formái, a kommunikációra való készség.
- ✓ a negatív érzelmek helyes kezelésére való törekvés
- ✓ a környezetben való eligazodáshoz szükséges – életkornak megfelelő-helyzetfelismerő készség kialakulása.
- ✓ legyen képes közösségi normák beépítésére.
- ✓ együttműködési készség: ötleteinek átadása, másokénak elfogadása, alkalmazkodás, stb.
- ✓ kudarctűrő képesség
- ✓ oldott, nyitott közeledés a környezethez.
- ✓ mások iránti tisztelet, megbecsülés, ennek nyomán Isten iránti tisztelet.
- ✓ a feladattudat, szabálytudat megjelenése.
- ✓ életkornak megfelelő kitartás
- ✓ jó és rossz értékítéletre való képesség a bibliai normák alapján.
- ✓ mutakozzék meg működő lelkiismerete, tanulja meg, hogy a lelkiismereti konfliktus gyógyírja a bocsánat. (Őszinteség, bocsánatkérés, megbocsátás, gyakorlása.)

7.3. Az anyanyelvi, az értelmi nevelés és fejlesztés

Tartalma:

Az óvodáskorú gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára alapozva, ismereteinek, értelmi képességeinek tudatos fejlesztése, rendszerezése, bővítése. Az ismeretek bővítéséhez szorosan hozzátartozik a Biblia üzenetének közvetítése. Olyan fejlesztő program kialakítása, amely minden gyermekben – akár kiemelkedő, akár átlagos, vagy lassabban fejlődő készségekkel bír – kialakítja azokat a képességeket, amelyek alapján örömet jelent számára a tanulás, önfejlesztés.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés fontos eszköze a nemzeti hovatartozás erősítésének, kifejezésének. Közben fontos figyelmet fordítanunk a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése kötetlen és kötött foglalkozások formájában.
- játékos helyzetek, tanulási alkalmak teremtése.
- élményszerzési lehetőségek megszervezése, amelyekben a gyermek érzékszervei útján szerezhethet tapasztalatokat.
- komplex módszerek alkalmazása.
- idő és lehetőség biztosítása együttműködésre, próbálkozásra, tévedésre, újrakezdésre.
- olyan attitűdök, motivációk kialakítása, amelyek képessé teszik a gyermeket váratlan vagy komplex helyzetek megoldására, és egyre több örömet talál a kihívások legyőzésében, az önfejlesztő tanulásban.
- a játéksituációkban jelentkező és egyéb spontán helyzeteket is használja fel az értelmi képességek kibontakoztatására (természetesen a játék szabadságának megsértése nélkül).
- mindezt hassa át a keresztyén szellemiség, mert tudjuk, hogy Isten nagyon fontos szerepet szánt az ember értelmének, önálló gondolkodásának.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, családjáról, környezetéről
- ✓ részletes a testséma ismerete
- ✓ téri tájékozódása korának megfelelően működik
- ✓ örömet jelent számára a tanulás, önfejlesztés.
- ✓ érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél.
- ✓ észlelése egyre pontosabb, valósághűbb.

- ✓ képes figyelemösszpontosításra.
- ✓ valósághoz közeli képzeleti működés.
- ✓ megjelennek a problémamegoldó és kreatív gondolkodás vonásai.
- ✓ rövidtávú- és hosszútávú emlékezete életkorának megfelelően fejlett
- ✓ rendelkezik elemi fogalmakkal, alakul fogalmi gondolkodása, képes általánosításra, gyűjtőfogalomba sorolásra
- ✓ képes elemi összefüggések felismerésére
- ✓ különböző helyzetekben korának megfelelő a helyzetfelismerése, elemi szinten jól eligazodik.

7.4. Hitéleti nevelés

„Maradjanak a szívedben azok az igék, amelyeket ma parancsolok neked. Ismételd azokat fiaid előtt, és beszélj azokról.” V. Mózes 6,6

Az evangéliumi nevelőmunka átfogja az óvodás gyermek személyiségének egészét. Az a cél, hogy a keresztyén szeretetteljes légkör, gondolkodásmód hassa át az óvodai élet minden mozzanatát, területét, teljes idejét. Keresztyén erkölcsi tartalmakat ültetünk el a gyermekben (feltétel nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, lelkiismeret), és szeretnénk a gyermekeket Istennel való kapcsolatra segíteni a keresztyén hit belső békességének, érzelmi többletének kifejezésre juttatásával. Az óvodai élet alapja a Biblia, amelynek nem kényszerű sulykolással, hanem szellemiségének érvényre juttatásával kell jelen lennie. A hitéleti nevelés tartalmához tartozik a keresztyén hit ismereteinek átadása, a Biblia alapvető üzenetének a megismertetése: Isten maga a Szeretet, Isten szent és összeférhetetlen minden tisztátalansággal, a bűn rossz dolog, a szeretet legtökéletesebb megnyilvánulása a megváltás. A hitéleti nevelés tartalma azon túl, hogy áthatja a mindennapokat, konkrétan megnyilvánul a naponkénti rövid gyermekáhítatokban, étkezésekhez, pihenéshez kapcsolódó imádságokban, hitéleti foglalkozásokon, amelyeken az óvodáskorban megérthető bibliai történetekkel foglalkozunk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- kihasználja a hit közvetítésének lehetőségeit a mindennapi élet során
- kötött és kötetlen hitéleti foglalkozásokat szervez.
- imádkozik csoportjáért, a gyermekekért, a gyermekek családjáért.
- munkáját áthatja a szeretet, az Isten iránti bizalom. *„Ne szóval szeressünk, hanem cselekedettel és valóságosan!” 1. Jn. 3,18. „Tudván azt, hogy a ti munkátok nem hiábavaló az Úrban.” 1. Kor. 15,58.)*
- jó példa a gyermekek számára.

- az eredményekért elsősorban Istennek hálás, Neki adja a dicsőséget. „*Az sem számít, aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak Isten, Aki a növekedést adja.*” 1. Kor. 3,7.
- naponkénti rövid áhítat megtartása (egy bibliai mondat, gondolat, ének, imádság, esetleg rövid beszélgetés).
- az óvodapedagógus munkájának legyen az alábbi Ige a motivációja: (Jézus) „*kézen fogva egy kisgyermeket közéjük állította, átölelte, majd ezt mondta nekik: Aki az ilyen kisgyermekek közül egyet is befogad az én nevemben, az engem fogad be.*” Mk. 9,36-37.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ alakuljon ki bennük egy szerető Isten képe, bizalommal legyenek Felé.
- ✓ a gyermekek örömmel hallgassanak bibliai történeteket, néhányat maguk is tudjanak elmondani.
- ✓ ismerkedjenek meg kötött imádságokkal, ismerjék meg a szabad imádság lehetőségét.
- ✓ szívesen forgassák a Gyermek Bibliát, lássanak teljes Bibliát.
- ✓ ismerjenek református énekeket, egyéb lelki énekeket.
- ✓ szívesen jöjjenek el a templomba (óvodavasárnap), és tudják, hogyan kell ott megfelelően viselkedni.
- ✓ a megismert hitbeli és erkölcsi magatartásformákat próbálják életükben megvalósítani.

7. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

8.1. Játék

A játék az óvodáskorú gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, amely saját szükségletéből fakad, s az egész személyiségét fejleszti. Ezért erre mindennap visszatérő módon, lehetőleg hosszantartóan és zavartalanul időt kell biztosítani.

Mire való a játék? Elsősorban öröme. Azután még arra, hogy segítse a gyermeket az őt érő hatások feldolgozásában, és hogy általa új dolgok épüljenek be életébe, személyiségébe. A gyermek a játékban éli át a döntés szabadságát. Ennek a szabadságnak az együttélés szabályai, a társakkal való együttműködés viselkedési szokásai adják meg a szükséges korlátait. Így alapvető jelentőségű a szocializáció folyamatában.

Az óvodáskor az ember életében annak az ideje elsősorban, hogy játsszon, s ez nem célszerűtlen időtöltés! Másodsorban azonban tanítani is kell a gyermekeket, a játék spontaneitását, meg a gyermekek alapvető kíváncsiságát is felhasználva. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában is a felnőtt, a szülő és az óvónő. A felnőtt utánozható mintát ad a játéktevékenységre, s a már

kialakult szabad játékfolyamatban bevonható társ marad, elakadás esetén segít, kezdeményez. Jelenléte segíti a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását. A játékot bármi kiválthatja: helyzet, eszköz, szerep, legfőbb indítéka a tevékenység, tartalmát a gyermek élményei adják, döntő befolyással a gyermek érzelmei vannak rá (pl. mintaválasztás). A gyermek az átélt vagy vágyott helyzeteket reprodukálja, kipróbál, megismer, fölfedez. Műveleteket, szerepeket, viselkedésmódokat gyakorol (a tanulási folyamat igen fontos formája). Ez későbbi feladattudatukat, helytállásukat is elősegíti.

A bibliai történetek, az óvoda felnőtt dolgozóinak keresztyén viselkedésmintái is beépülnek a játékba, így a keresztyén erkölcs jellemzőit gyakorolja: a szeretetet, megértést, igazságot, alkalmazkodást stb.

A kisgyermek játéka létforma – játékának megfigyelése közben képet kaphatunk ismereteiről, élményeiről, mozgásigényéről, beszédképességről, érzelmi állapotáról, szociális és értelmi fejlettségének egészéről. A játék a gyermek személyiségének tükrözője, azonban játékának megértéséhez, jogos következtetések levonásához ismernünk kell családi és pillanatnyi helyzetét, körülményeit.

Az óvodapedagógus feladatai:

- nyugodt légkör biztosítása: Alapvető szokás-, szabályrendszer kialakítása (nem túlszabályozva, de annyi szabályt alkalmazva, amennyi fokozza a biztonságérzetet, segíti az eligazodást, mindenki számára lehetővé teszi a világos határok bemérését, a nyugodt, zavartalan játékot), érzelmi harmónia, biztonságérzet kialakítása.
- idő biztosítása: Az elmélyült játék kialakulásához minél hosszabb, megszakítás nélküli idő biztosítása szükséges. Mivel a játék döntő jelentőségű, erre kell a legtöbb időt fordítani.
- hely biztosítása: Változatos tevékenységek folytatására alkalmas helyet kell biztosítani: mozgástér, kuckók, alkotásra, félrevonulásra, konstruálásra stb. alkalmas területek.
- játékeszközök biztosítása: biztosítani kell minél változatosabb, minden korcsoportnak megfelelő játékeszközöket, fantáziájukat, ötletgazdagságukat aktivizáló alapanyagokat (takarók, párnák, érdekes, vagy éppen nagyon hétköznapi tárgyak, barkácsolóeszközök stb.). A játékszerek legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatóak, sérülést, balesetet ne okozzanak.
- élmények nyújtása: A játék alapját a gyermekek élményei, tapasztalatai nyújtják. Fontos, hogy az óvónő átgondoltan biztosítson élményeket, tapasztalatokat a játékhoz, használja fel a családi és egyéb élményeket is.
- irányítás: Az óvodás gyermek még igen ráutalt korban van, ezért semmiben, így a játékban sem szabad magára hagyni, pusztán szemlélődni fölötte. Ez nem jelenti azt, hogy folyton bele kell

avatkozni a játékba, de azt igen, hogy játsszunk a gyerekekkel! Nagy empátiával felismerni azt, akinek segíteni kell, hogy játékba lendüljön, azt is, akit hagyni kell szemlélődni, egyedül lenni, vagy észrevenni azt, hogy mikor kell egészen a háttérbe húzódni. Vannak játékok, amiket maguktól is fölfedeznek a gyerekek, olyanok is, amelyeket együtt játszással kell bevezetni a csoportba. A játék irányítása során fontos feladat a konfliktusok feloldásában való segítség, ha azt a gyerekek még maguk nem képesek rendezni, vagy helytelen módon próbálják megoldani.

- mintaadás: Az óvónő a játékban való részvételével, jelenlétével tudatosan mintát nyújt.

Fejlesztés a játékban:

A játék minden téren fejlesztő hatású, önkéntelen tanulási forma. Ebben a tevékenységben fejlődik, fejleszthető Pl. a mozgás, testséma, percepció, kommunikáció (verbális és nonverbális), képzelet, érzelmi élet, a társas kapcsolatok, szocializálódás (fontos lehetőség a perifériára kerülés megelőzésében, vagy a csoportba való beilleszkedésben) stb.

7.2. Munka jellegű tevékenységek

A munka ebben az életkorban szervesen összefonódik a játékkal, ezek indítékai is megegyeznek: az érdeklődés, kíváncsiság, a tevékenység lehetősége, az eszköz motiválja a gyermeket. Törekedjünk arra, hogy ne kényszer legyen a munka, hanem pozitív élményeken keresztül értse meg a gyermek, hogy Istentől, mint szeretett lénytől kapjuk a feladatainkat: „*Fogta az Úr Isten az embert és elhelyezte az Éden kertjében, hogy művelje és őrizze azt.*” 1. Móz. 2,15. Életkornak és egyéni képességeknek megfelelő feladatokat adva segítjük, hogy a másokért végzett tevékenységben örömet találjanak.

A munka célra irányuló tevékenység, többnyire külső irányításra folyik, a gyermektől belső figyelmet, kötelességvállalást és annak teljesítését igényli.

A munka a tapasztalatszerzésnek, az együttműködési készségnek, céltudatosságnak, önállóságnak és az önfegyelemnek az alakítója. Az újrakezdés, a hibajavító próbálkozás pedig edzi az akaratot, az eredményre törekvést. Így az óvodai munka jellegű tevékenység fontossága abban is megmutatkozik, hogy előkészíti az iskolai tanulást.

A munka jellegű tevékenységekben segítő társunk lehet a szülő, nagyszülő is: munkahelyük, kertjük, üzletük megismertetésével, az óvodai javító munkák gyerekek közötti végzésével, a régi kézműves mesterségek bemutatásával.

A tevékenység tartalma:

- önkiszolgálás
- a környezet rendjének megőrzése
- naposi munka
- alkalmoszerű munka
- növény- és állat gondozás

Az óvodapedagógus feladatai:

- a munkához való hozzáállása legyen példamutató, végezze munkáját Istennek szánt szolgálatból!
- a gyermekeknek a legnagyobb önállóságot biztosítva ösztönözze őket arra, hogy fölfedezzék a munka szükségességét és örömét.
- tanítsa meg a gyermekeket a feladatok elvégzésére, az egyes munkafajták bevezetése fokozatosan, a munkafogások pontos bemutatásával történjék.
- a gyermekek fejlettségétől függően értékelje az elvégzett munkát, az értékelés mindig motiváló, bátorító legyen, miközben a hibákat se hallgassa el.
- fontos a szülők tájékoztatása, megnyerése.
- becsültesse meg mások (felnőttek, gyerekek) munkáját, érzékeltesse, hogy mindaz, ami a gyermekeket körülveszi, valaki munkájának az eredménye, végső soron Isten ajándéka, gondviselése.
- biztosítsa a munkavégzés feltételeit: munkaeszközök, munkalehetőség, idő, hely, a biztonságosság feltételei.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ az önkiszolgáló tevékenységet teljes önállósággal végzik.
- ✓ környezetük rendjére, ezen belül saját felszerelésükre, annak rendezettségére figyelnek.
- ✓ alkalmoszerű feladatokat szívesen vállalnak, azok elvégzésében önállóak.
- ✓ segítenek társaiknak.
- ✓ naposágot szívesen vállalnak, az ezzel járó feladatokat önállóan, igényesen végzik.
- ✓ a környezetükben lévő növényeket óvják, az állatok (pl. halak) gondozására, emberi gondoskodásra való rászorultságát átérzik, életkoruknak megfelelően végzik.

7.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzós, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre. Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, az óvodai környezetben, kirándulásokon, az óvónő

által kezdeményezett (kötetlen vagy kötött) foglalkozásokon és időkeretben valósul meg. Éppen ezért elképzelhetetlennek tarjuk, hogy ne az óvónő irányítsa. Az óvónőhöz fűződő érzelmi kapcsolat ebben az életkorban különösen nagymértékben befolyásolja a tanulás mélységét és a későbbi intellektuális kompetencia szintjét. A gyermekkor az életnek az a szakasza, amikor az ember a leginkább nyitott az őt érő benyomásokra, nyitva áll Isten dolgai felé is – ebben rejlik a keresztyén óvoda nagy lehetősége. Nagy felelősséget ró ránk az, hogy a kisgyermekkor a legtágabb értelemben vett tanulás igen intenzív szakasza, amikor a gyermek kiszolgáltatottan szív magába mindent, ami őt éri. Ezt a felelősséget a tanulási folyamat tudatos átgondolásával, megszervezésével, irányításával vállaljuk magunkra – tudva azt, hogy Isten előtt tartozunk számot adni arról, hogy mit tártunk a gyermek elé, milyen lehetőségeket adtunk számára.

„Tanítsd a gyermeket az ő útjának módja szerint, még mikor megvénhedik is, el nem távozik attól.” Péld. 2,6.

Óvodánkban a keresztyén szellemiségnek érvényesülnie kell a tanulás tartalmában is: a megismerés Istentől kapott lehetőség, ajándék, feladat az ember számára. Nyitott, tanulásmotiváltsággal rendelkező gyermekeket kívánunk nevelni, célunk az, hogy megalapozzuk azt, hogy felnőtt korára élete része lehessen a folyamatos megismerés, a saját döntési, ítéletalkotási képesség.

„Ami megismerhető Istentől, nyilvánvaló előttünk, ... ami ugyanis nem látható Belőle, ... az a világ teremtésétől fogva alkotásnak értelmes vizsgálata révén meglátható.” Róm. 1,19-20.

A tanulási tevékenység célja, hogy a gyermekek készségeit, képességeit úgy fejlesszük, hogy az érzelmileg motivált cselekvő gondolkodási szintről eljussanak a fogalmi gondolkodás elemi szintjére. Feladatunk nem a tudományos fogalmak megtanítása, hanem az igaz tapasztalatok kiemelése, a tévesek korrigálása, pontosítása, a tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése, összefüggések fölfedeztetése.

A tanulás formái:

- utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás.
- spontán, játékos tapasztalatszerzés.
- a gyermeki kíváncsiságra, kérdésekre, érdeklődésre épülő tapasztalatszerzés.
- gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés és tapasztalatszerzés.
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás (amely magába ölelheti a fenti formákat).

Az óvodapedagógus feladatai:

- a tanulási folyamat során minél több lehetőséget biztosítson a próbálkozásra, gyakorlásra, tapasztalatszerzésre.

- a tapasztalatszerzés lehetősége legyen a gyermek számára minél komplexebb.
- minél több érzékszerv működtetésével nyújtson tapasztalási, megismerési lehetőséget.
- az ismeretanyag megválasztásánál tartsa szem előtt a „keveset jól” elvét, a helyi tapasztalatszerzési lehetőségeket.
- a gyermek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére, óvodai és óvodán kívüli tapasztalataira építve irányítsa a megismerést, a gondolkodásfejlesztés folyamatát.
- vegye figyelembe a gyermekek önállósági vágyát, játékosságát, életkori és egyéni sajátosságait (pl. cselekvésben való gondolkodás).
- törekedjék olyan légkör kialakítására, amelyben a gyermek minél természetesebben, szorongások nélkül és érdeklődéssel végzi tevékenységét.
- a hátrányos helyzetű gyermekek tanulási folyamatát kísérje nagyobb figyelemmel, szükség esetén kérje fejlesztőpedagógus segítségét.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ a spontán érdeklődésen túl kialakul a tanulási kedv, vágy.
- ✓ a gyermek tapasztalatai rendeződnek, pontosabbá válnak.
- ✓ érzékelésük, észlelésük, megfigyelő képességük pontosabbá válik.
- ✓ formafelismerésük, színismeretük, időérzésük reláció felismerésük differenciálódik
- ✓ figyelmük, emlékezetük tartósabb lesz.
- ✓ gondolkodásuk a fogalmi gondolkodás felé fejlődik.
- ✓ képessé válnak problémák felismerésére, megoldására.
- ✓ felismernek egyszerűbb összefüggéseket.

7.4. A külső világ tevékeny megismerése matematikai tapasztalatokkal

A Biblia tanítását alapul véve a Föld, a világ Isten teremtménye, abban megláthatjuk Isten keze nyomát, annak megismerése közelebb visz a nagy Alkotóhoz. A gyermek természetében benne van a nyitottság, amely fogékonnyá teszi őt a világ csodái iránt. Ez az alap, amiből kiindulunk. A gyermeki megismerés alapja ebben a korban az érzékelés, tapasztalás, cselekvés.

Célunk, hogy gazdag tapasztalatok során csodálkozzanak rá a teremtett világ szépségére, arra, hogy amit Isten teremtett, az jó. Éppen ezért felelősséget szeretnénk ébreszteni a teremtett világ, és a Teremtőtől kapott képességek által működő ember alkotása, munkája, tehát a mesterséges környezet, valamint a társadalmi környezet iránt. A gyermek tájékozódásának, eligazodásának is alapot kívánunk adni. Célunk és törekvésünk, hogy megismerjék a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és egyéb magyar néphagyományok,

szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.

A környezeti nevelés az óvodában a szokásokon, a környezettel való kapcsolattartáson, a hétköznapi apró történéseken keresztül érvényesül.

A kisgyermek korai fejlődésétől kezdve találkozik matematikai tartalmú tapasztalatokkal. Növekedése, érése, szocializációja, környező világának megismerése, játéka során már a családban, az otthonában spontán módon is rengeteg matematikai tapasztalatot, ismeretet szerez (pl. családtagok száma, táplálék mennyisége, a legkülönbébb relációs tapasztalatok, játékpakoláskor halmazok képzése stb.) Ismeretei megszerzésében megismerési vágya, kíváncsisága viszi előre, amelyre építve az óvodában mi is hozzájuttathatjuk matematikai tapasztalatokhoz, amivel megalapozhatjuk matematikai érdeklődését. Az óvodai élet minden területén, ezen belül a külső világ tevékeny megismerése során is számtalan lehetőség kínálkozik matematikai összefüggések felismerésére, felismertetésére.

A tevékenység tartalma:

- séták, kirándulások elsősorban az óvoda környékén
- élősarok gondozása (ha van, akvárium vagy terrárium kisállatok etetése, növényöntözés).
- kerti munka (levélgereblyezés, kiskert gondozás: veteményes vagy virágos beültetés).
- ismerkedés az óvoda környékén látható állatokkal (mókus, macska, rigó, harkály, vadkacsa, csiga, katica, stb.)
- ismerkedés háziállatokkal és vadon élő állatokkal
- ismerkedés a környékünkön fellelhető növényekkel (fák, bokrok, mezei virágok)
- ismerkedés hazánkban és más országokban termesztett gyümölcsökkel, zöldségekkel
- rácsodálkozás a különböző évszakok szépségeire, jellegzetességeire, természeti- és társadalmi környezetünkre gyakorolt hatásuk felfedezése.
- időjárási jelenségek megfigyelése
- természetvédelem, környezetvédelem, a környezet megóvására irányuló tevékenységek végzése
- matematikai tapasztalatok szerzése
- hagyományok, szokások, ünnepek ápolása
- a természetről szóló irodalmi alkotások megismerése.
- a környezetet ábrázoló (természeti, társadalmi) könyvek forgatása.
- a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás.
- az udvari élet, a játék során adódó spontán lehetőségek kihasználása
- családi kapcsolatok erősítése
- megfigyelések

- érzékelős játékok
- relációk, névutók
- összehasonlítások, megkülönböztetések
- több, kevesebb, ugyanannyi
- halmazok képzése, bontása, osztályozás
- szám- és mennyiségfogalom alakítása
- tő- és sorszámnevek
- számlálás 6-10-es számkörben
- műveletek végzése 6-10-es számkörben
- téri- és síkbeli tájékozódás
- színek
- sorba rendezés, szerialitás
- megállapítások igazságtartalma
- becslések, párosítások, mérések, ítéletalkotás
- térészlelés, formaészlelés, alaklátás, formaállandóság
- építés
- játék tükör előtt, testséma
- puzzle kirakások
- fogalomalkotás, általánosítások, következtetések levonása
- ellentétpárok

Az óvodapedagógus feladatai:

- minél több alkalmat teremtsen a természettel való találkozásra, tapasztalatszerzésre.
- a megismerési folyamat megszervezése tevékenységközpontú legyen, minél több érzékszervet működtessen.
- biztosítsa a tevékeny megismerés feltételeit (alkalom, idő, hely)
- alakítson ki szép környezetet a gyermekek számára, ebbe a formáló munkába életkornak megfelelően vonja be őket.
- biztosítsa az óvodai környezet biztonságosságát.
- az étkezés kultúrájának biztosítása.
- tudatosítsa, hogy Isten ajándéka a környezetünk (a természeti és a társadalmi is, pl. a róluk gondoskodó felnőttek, a gyülekezet, az óvodai gyermekközösség, a lakókörnyezetünk stb.). Neki tartozunk felelősséggel a környezetünk iránt.
- legyen nyitott, a külső világ szépségeire, történéseire
- rácsodálkozó, érdeklődést keltő, értelmileg-érzelmileg motiváló attitűddel legyen jelen a gyermekek között
- a szülőföld, a hagyományok, a családi és tárgyi kultúra megismerésére, szeretetere és (Isten Igéjével összevetve) a „jó megtartására” és védelmére nevel.
- meglevő ismeretek felmérése

- matematikai hiányosságok korrekciója
- a körülöttünk lévő világban, közvetlen környezetünkben a gyermeki kíváncsiságra, megismerésvágyra alapozva felhívni a gyermekek figyelmét a matematikai tartalmakra, az azokban rejlő érdekességekre, alkalmasint az Isten általi tervszerűsége (pl. bizonyos virágszirmok száma, katica pöttyeinek száma stb.)
- célzott tapasztalatszerzések, ismeretnyújtás és –rendszerezés
- nyitottság a gyermeki kérdések, spontán előálló problémahelyzetek megoldására
- ok – okozati összefüggések megláttatása
- matematikai részképességek, képességek, gondolkodási műveletek fejlesztése
- megfelelő játék- és fejlesztő játék készlet, hely és idő biztosítása az önálló és szervezett képességfejlesztéshez
-

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ közvetlen környezetüket ismerik, biztonságosan tájékozódnak benne.
- ✓ a gyermek családi-, óvodai-, lakóhelyi- és gyülekezeti kötődései saját szintjén mélyülnek, szocializációjának e több színterén is elemi módon eligazodik, viszonyulásai pozitívak.
- ✓ ismernek néhány nemzeti jellegzetességet (pl. magyar nyelv, magyar zászló, címer)
- ✓ be tudnak mutatkozni, a személyükhöz kötődő adataikat ismerik.
- ✓ ismerik a környezetükben élő állatokat, növényeket, a róluk való gondoskodást.
- ✓ tudják, hogy a világ szépségeit, ebben a saját életünket is, a Teremtő Istennek köszönhetjük, s becsülik ezeket.
- ✓ életkoruknak megfelelően kialakult fogalomkörrel rendelkeznek az emberek, állatok, növények világáról.
- ✓ a környezetükben lévő matematikai összefüggéseket fölismerik, matematikai fogalmaik alapszinten kialakulnak.
- ✓ ismerik lakóhelyük nevezetességeit, művészeti alkotásait.
- ✓ ismerik a gyülekezeti élet hagyományait, szokásait.
- ✓ kialakul igényük az esztétikus környezet megóvására.
- ✓ ismernek néhány helyi- és környékbeli nevezetességet (pl. Károlyi kastély stb.)
- ✓ megfigyelőképesség, érzékelés, észlelés finomodása, differenciálódása
- ✓ relációs fogalmak, névutók helyes használata
- ✓ összehasonlítások, becslések, mérések stb. alapján hozott elemi ítéleteket meg tudnak fogalmazni
- ✓ felismernek elemi ok – okozati összefüggéseket
- ✓ korosztályuknak megfelelően eligazodnak térben, síkban

- ✓ ismerik az alap- és kevert színeket
- ✓ megadott tulajdonságok alapján képesek sorozatokat, halmazokat képezni; halmazokat bontani
- ✓ szám- és mennyiségfogalmuk 6-10-es számkörben kialakult
- ✓ alapvető műveleteket képesek végezni 6-10-es számkörben
- ✓ beszédükben alkalmaznak tö- és sorszámneveket
- ✓ észlelésük alaklítás, formaállandóság terén kialakult
- ✓ önállóan és célzottan is képesek különböző építményeket, formákat építeni bútorokból, pálcikákból, kis- és nagyméretű építő elemekből
- ✓ tudnak fogalmakból általánosításokat levonni, és képesek fogalomba sorolni elemeket
- ✓ képelemekből tudnak képet létrehozni (puzzle)
- ✓ ismerik testsémájukat
- ✓ ismerik az ellentétpárokat

7.5. Verselés, mesélés, anyanyelvi nevelés

A mese, vers, mondóka a gyermek érzelmi-értelmi, erkölcsi és anyanyelvi nevelésének, fejlesztésének egyik legfőbb eszköze, segítője. Az elvont erkölcsi fogalmakat, az emberi érzések viszonyait konkrét belső képi formában éli meg a gyermek. Azonosul a szereplővel, s ebben rejlik a mese érzelemnevelő, jellemformáló hatása. Az érzelmileg is közel álló mesék, versek, mondókák szavai hamar beépülnek, a reprodukálás, eljátszás során aktívan maradnak szókincsében. A versek ritmusa, dallama, az anyanyelvi érzéket, a nyelvi szépségek iránti fogékonyságot, az igényes nyelvhasználatot fejleszti.

A népi, irodalmi művek válogatásánál gondolnunk kell arra, hogy olyanokat válasszunk, amelyeknek tartalma nem ütközik hitéleti nevelésünk céljaival, sőt erősíti azt.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságot él át, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás eleven belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mindennapos mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a személyes kontaktusnak, ezért nem tartjuk szükségesnek ezen a területen a technikai eszközök használatát.

Mivel a tömegkommunikációban egyre ritkább a gyermekhez pozitív tartalmat közvetítő (nem agresszív jellegű) mese, a szülőket is biztatjuk a személyes mesélésre.

A gyermek könnyen tanulja meg a verseket, mondókákat, de azért tanítsunk, hogy a gyermek élményeit, örömeit gazdagítsuk, ne a szerepeltetés kedvéért! Más az, ha a megtanult verssel az édesanyákat köszöntjük, vagy évvázrón, óvodavasárnapon ünnepelünk.

A tevékenység tartalma:

- életkornak, hitünk erkölcsi szempontjainak megfelelő mesék, versek, mondókák megismerése a magyar irodalom, a világirodalom, a népi és kortárs művészet köréből.
- a gyermekek dramatikus játéka, bábozás.
- a csoport életkori sajátosságainak és az esztétikai igényességnek megfelelő könyvgyűjtemény napi használata.
- a mesekuckó kialakítása, szabad használata.
- ismert mondókák, mesék, versek önálló mondogatása.
- kitalált mondókák, mesék, versek mondogatása.
- anyanyelvi játékok játszása.
- mindennapi mesélés elalvás előtt.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a felhasznált irodalmi anyag igényes összeválogatása (népi-, klasszikus- és kortárs irodalmi művekből, keresztyén értékeink mentén).
- a megfelelő hely, idő, nyugalom megteremtése a tevékenységhez.
- könyvek biztosítása a gyermekek használatára, mesélő kuckó kialakítása.
- a dramatizáláshoz, bábozáshoz eszközök biztosítása.
- saját beszédtechnikájának, nyelvi kultúrájának igényessége, fejlesztése.
- hatásos, érdeklődést keltő, igényes előadásmód.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ az érthető, kifejező, hatékony beszédkészség alapjai kialakulnak.
- ✓ szeretik a mesélést, maguk is segítenek az ehhez szükséges feltételek megteremtésében.
- ✓ ismernek a magyar népi kultúrából, klasszikus- és kortárs irodalomból származó alkotásokat, a magyar népmesei szófordulatok passzív szókincsükbe beépülnek.
- ✓ jól kommunikálnak, a metakommunikatív jelzéseket használják.
- ✓ beszédfigyelmük kialakul, beszédkedvük erősödik.
- ✓ gondolkodásuk, képzeletük, szándékos figyelmük fejlődik.
- ✓ a dramatizálásban az eszközöket önállóan használják, a szerepeket felosztják maguk között, dramatikus játékokat játszanak.
- ✓ önállóan mondanak mondókákat, több versszakos verseket, megjelenik a versek hangsúlyozása.
- ✓ képesek önálló mesemondásra.
- ✓ képesek egy megkezdett mese saját fantáziájukkal kiegészített folytatására. A mesekönyveket, képeskönyveket a mindennapi élet részeként használják, óvják.

7.6. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

„A zene lelki táplálék, és semmi mással nem pótolható. Aki nem él vele, lelki vérszegénységben él és hal. Teljes lelki élet zene nélkül nincs. Vannak a léleknek régiói, amelyekbe csak a zene világít be.” (Kodály Zoltán)

Ennek a tevékenységnek a fontosságát reformátor eleink is hangsúlyozták, azt állítván, hogy egy gyülekezet ének-zenei kultúrája, hű tükörképe lelkiállapotának. Külön súlyt ad az a felismerés, hogy az ének-zene az egyetlen olyan művészeti ág, amelyről biztosan tudhatjuk, hogy a mennyben is jelen van!

Csodálatos élmény a gyermekek arcára kiülő elmélyült gyönyörűséget látni egy-egy szép népdal vagy zsoltár eléneklése közben. Ez azonban ma már komoly eredménye a nevelésünknek! Ebben a munkában Kodály Zoltán, Ádám Jenő, Forrai Katalin nyomán szeretnénk haladni. Miután a zenei kultúra állapota ilyen súlyos hazánkban, fontos felelősséget jelent annak tudata, hogy az óvodáskor a magyar zenei anyanyelv, a zenei ízlés megalapozásának a korszaka.

A népi gyermekdalok, népdalok éneklése, hallgatása, a gyermektáncok, néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. A népi zenei anyag megválasztásakor is fontos figyelembe venni keresztyén alapelvünket, mely szerint a Biblia Istenének tiszteletével ellentétes ősi pogány hitvilágunk elemeit (pl. kiszabás égetéssel, természet-varázslásokkal kapcsolatos énekek, mondókák stb.) nem építjük be a gyermekek játékos gyakorlatába. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása hozzájárul, a gyermek zenei anyanyelvének kialakulásához, mely összeegyeztethető kell, hogy legyen keresztyén értékeinkkel.

A tevékenység tartalma:

- népi mondókázás.
- pentaton karakterű, 6 hangterjedelmű dalok, népi dalos játékok éneklése, játssza.
- zenehallgatás (elsősorban élő zene: az óvónő éneke, hangszeres játéka).
- zenéhez kötődő táncos mozgás (a népi tánc alapmozdulataiból, elemeiből).
- egyszerű hangszerek használata.
- a felnőttek néptáncával élménynyújtás (néptáncosok meghívása, óvodai táncbáz szervezése).
- rögtönzött hangszerek készítése.
- egyszerű dallamok improvizálása.
- a ritmust, lüktetést érzékeltető, gyakorló tevékenységek.
- a református zenei anyanyelv énekeinek éneklése, hallgatása,

A tevékenység fejlesztő tartalma:

- ritmusérzék fejlesztése (egyenletes lüktetés, dalok, mondókák ritmusa, tempóérzék, ütemérzék, mozgások).
- hallásfejlesztés (hangmagasság, hangszín, dinamika, tonális érzék)
- éneklési készség fejlesztése (hangápolás, hangképzés, tiszta éneklés)
- komplex zenei képességek fejlesztése (formaérzék, zenei emlékező képesség, kreativitás, belső hallás)
- ízlésfejlesztés, esztétikai fogékonyság formálása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak, képességszintnek megfelelő összeállítása.
- bensőséges, közvetlen zenei légkör kialakítása.
- zenei műveltsége, a zenéhez való viszonya igényes.
- szeressen és tudjon tisztán énekelni, rendelkezze hangszeres tudással.
- módszertani kultúráltságát folyamatosan fejlessze.
- gyakran, a spontán helyzeteket felhasználva énekeljen.
- lehetőséget teremtsen a gyerekek zenei önkifejezésére.
- a szülőket is igyekszik megnyerni a zenei igényesség terén.
- ismerje, használja a református zenei anyanyelvet.
- népi gyermekdalok, -játékok, -táncok stb. megismertetése, hagyományápolás
- a csoportbeli zenei tevékenység megszervezése, eszközök biztosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ✓ képessé válnak az igényes zenei élmények befogadására.
- ✓ kialakul a belső motiváció az éneklésre, zenélésre, énekes játékok játszására.
- ✓ kedves dalaikból repertoárjuk alakul ki (min. 10 dal).
- ✓ a zenehallgatás szükségletükké válik.
- ✓ zenei ízlésük az igényesség felé mutat.
- ✓ képességeikhez mértén tisztán, megfelelő hangmagasságban, tempótartással énekelnek.
- ✓ ismernek hangszereket, azok hangját tudják azonosítani.
- ✓ ritmusérzékük kialakul, az egyenletes lüktetés automatizálttá válik, amelyet tapssal, járással, ritmushangszerekkel ki tudnak fejezni, megkülönböztetik a dal ritmusától.
- ✓ ismernek egyszerű ritmusokat, képesek azokat visszaadni.
- ✓ ismernek egyszerű ritmushangszereket, használják azokat.
- ✓ ismernek népi hagyományokat (pl. kántálás, komatál stb.)
- ✓ ismernek a magyar néphagyományokból táplálkozó gyermekdalokat, -játékokat, mondókákat, ritmusokat
- ✓ zenére történő mozgásuk összerendezett, esztétikus.

- ✓ fölismerik a magas és mély éneklés, zenélés közötti különbséget, a dallam magasságbeli mozgását.
- ✓ zenei emlékezetük, belső hallásuk működik.
- ✓ érzékenyek a természet és a környezet hangjaira, képesek finom megkülönböztetésükre.
- ✓ megkülönböztetik a tempó eltéréseit.
- ✓ felismerik, reprodukálják a hangerő változásait.

7.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének, céljuk a gyermekek élmény- és fantázia világának képi, téri szabad önkifejezése.

A gyermekeket körülvevő esztétikai környezetet úgy kell kialakítani, hogy vizuális kultúrájuk, szépérzékük fejlődjék, érezzenek késztetést vizuális tevékenységekre. Ez a tevékenység felidézi az „imago Dei”-t, hiszen az ember az egyetlen teremtmény, aki a meglévőből egészen újat, eredetit tud alkotni meggondolt tevékenységként. Isten az embert válaszdó lénynek teremtette, dolgoz, szépérzékű válaszaiban valósítja meg önmagát és emberségét.

Gyermekkorban az érzéki megismerése a főszerep, s főként képekben fogja fel az ember a világot. A világ képi megismerése a személyiségfejlesztés fontos eszköze, így mindent el kell követnünk, hogy a vizuális élmények ne kerüljék el a gyermeket, s hogy ezekre ábrázolás formájában is válaszolhasson, ériék őt olyan élmények, amelyek ábrázoló tevékenységekre készítetik, képzeletét megmozgatják.

Az érdeklődés, a motiváció, jó légkör befolyásolja azt, hogy környezetünkben mit veszünk észre. Csak szeretetteljes légkörben lehet alkotni, önmagunkat kreatívan kifejezni. Felnőtt közreműködése szükséges ahhoz, hogy megtanulja a gyermek észrevenni az Isten által teremtett természet és az ember harmóniájában azt, ami esztétikus, hogy megtanulja azokat a technikai formákat, amelyekkel gazdagabban fejezheti ki önmagát.

A tevékenység tartalma:

- rajzolás (ceruzával, zsírkrétával, aszfaltkrétával stb.)
- mintázás (plasztilin, agyag, só-liszt gyurma stb.)
- építés
- képalakítás
- kézimunka
- különböző technikák megismerése, alkalmazása
- barkácsolás

- a természetben, a környezetben található anyagok kreatív felhasználása, átformálása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- esztétikus környezet kialakítása.
- a gyermekek munkáját csakis saját magukhoz viszonyítsa, a tevékenységre magára tegye a hangsúlyt (ötletesség, eredetiség, önállóság).
- az ábrázoló tevékenységnek egész nap biztosítsa a feltételeit, lehetőségét.
- gyűjtsön, kínáljon fel, biztosítson érdekes anyagokat, technikákat, eszközöket.
- a használt technikákat alaposan ismerje, biztonsággal kezelje, munkafogásait mutassa meg.
- ismertessen meg művészi-, népművészeti alkotásokat, használati eszközöket a gyerekekkel.
- ébresszen kedvet az ábrázoláshoz, teremtsen ehhez oldott légkört, biztosítson élményeket.
- biztosítson elegendő időt a tevékenységhez, annak nyugodt befejezéséhez.
- alakítsa ki a nyugodt tevékenység biztosítására alkalmas helyet, szokás- és szabályrendszert.
- tisztelje a gyermek alkotásának szabadságát.
- gyűjtse össze a gyermek alkotásait.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ a vizuális jellegű tevékenység a gyermekek számára kedves, örömteli tevékenységgé, önkifejezésük eszközeivé válnak.
- ✓ finommotorikájuk fejlődik oly módon, hogy egyre tökéletesebb önkifejezés megvalósulása válik lehetővé ábrázoló tevékenységükben.
- ✓ ismernek különböző ábrázolási technikákat, alapanyagokat, azokat biztonsággal használják, önállóan választják.
- ✓ térben és síkban is képesek alkotásra.
- ✓ megismerkednek a népművészettel, a népi használati eszközökkel, kézműves technikákkal, népi motívumokkal.
- ✓ emocionális emlékképük van képzőművészeti alkotásokról.
- ✓ esztétikai érzékük alakul, képesek a szép meglátására a természetben, tárgyi környezetben.
- ✓ felfedezik az egyszerűség és a funkcionalitás értékét.
- ✓ ismer magyar népi tárgyalkotó-, népművészeti- és műalkotásokat, nemzeti szimbólumokat (helyes magyarázattal).
- ✓ fölfedezik a téri viszonyokat, kiterjedéseket, formákat.
- ✓ a színeket ismerik, biztonsággal kezelik.
- ✓ segítenek a környezet díszítésében.

- ✓ fejlődik arányérzékük.
- ✓ szívesen készítenek ajándékokat.
- ✓ formaábrázolásaikban képesek hangsúlyozni a megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- ✓ emberábrázolásukban megjelennek a részformák.

7.8. Mozgás

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. A sokféle mozgáslehetőség, amelyet biztosítanunk kell, kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. Hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont- és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Elősegíti a harmonikus testi-lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészség megóvását. Megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával a testi képességek fejlődését segíthetjük. A gyermek legalapvetőbb, természetes megnyilvánulási formája, egyben igénye a mozgás. Szomorú tendencia civilizált világunkban, hogy a technikával (számítógép, TV, videó) kiszorítjuk életünkéből, még a gyermekek életéből is a mozgást, eltompul a mozgásigény. Ezen a téren is szembe kell úsznunk az árral, s különös figyelmet kell fordítanunk a mozgásra szánható időre, a lehetőségeknek a biztosítására – minél inkább a szabad levegőn. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, és mintát adunk a szülőknek is.

A tevékenység tartalma:

- szabadidő, levegőzés során biztosított mozgáslehetőség (mászókák, futás, mozgásos játékok stb.)
- szervezett testnevelési játékok.
- alaki gyakorlatok.
- gimnasztika
- járás, futás
- támasz- és függésgyakorlatok
- egyensúlygyakorlatok
- ugrások
- dobások, labdagyakorlatok

A tevékenység szervezeti keretei:

- egész nap biztosított mozgáslehetőség
- mindennapos testnevelés
- kötött testnevelési foglalkozás

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, a szabad mozgás lehetőségének biztosítása.
- fejlesztő eszközök biztosítása.
- baleset-megelőzés
- a bátorítanabbak, ügyetlenebbek biztatása, egyéni bánásmód.
- a gyakorlás lehetőségének biztosítása.
- jó levegőjű, tiszta környezet kialakítása (megfelelő szellőztetés).

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ✓ a gyerekek örülnek a mozgásnak, szívesen élnek a mozgáslehetőségekkel.
- ✓ mozgásuk (nagymozgás, finommozgás) harmonikussá, összerendezetté válik.
- ✓ cselekvőképességük gyors, a mozgásban kitartóak.
- ✓ erőnlétük, teljesítő képességük növekszik.
- ✓ fejlődik testsémájuk, téri és időbeli tájékozódásuk.
- ✓ finommotorikájuk, szem-kéz koordinációjuk fejlődése eléri az iskolába lépéshez szükséges szintet.

8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

9.1. Személyi feltételek:

- 1) A személyi feltételeknek meg kell felelnie a törvényi előírásoknak (létszám, szakmai végzettség)
- 2) Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- 3) A nevelőmunka a pedagógus munkáján és személyiségén alapul, a pedagógus mint a gyermek számára. Ezért személyiségében és szakmailag folyamatos megújulásra, fejlődésre van szüksége. Ezt segíti az óvoda könyvtárának szakirodalmi állománya, a belső továbbképzések (nevelési értekezletek, hospitálások), külső továbbképzések, és egyéb szakmai kapcsolatok kiaknázása.
- 4) Az óvodapedagógusok és a nem pedagógus alkalmazottak munkájának összhangja biztosítja az eredményt, ezért fontos, hogy a közös célok mentén, szakmailag és emberileg, a gyermekek javára tudjanak együtt munkálkodni.
- 5) A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja intézményünkben – korlátozott mértékben – megoldott, fejlesztésük speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
Bár óvodánk Alapító okirata alapján nem vagyunk SNI gyermekek ellátására kijelölt intézmény, mégis törvény adta lehetőség alapján – a

probléma megközelítés szempontjából többségi óvodaként – a mi intézményünkben is megvalósulhat SNI gyermekek integráló nevelése. Időről-időre elő is fordul, hogy a hozzánk beíratott gyermekek között vannak sajátos nevelési igényűek is (pl. az autizmus spektrumzavar különböző formáival, vagy megkésett beszédfejlődéssel felvett gyermekek), illetve olyan gyermekek, akikről óvodai életük során derül ki, hogy valamilyen sajátos nevelési igénnyel rendelkeznek. Sajátos igényükkel kapcsolatban nem mindig tudunk minden külön fejlesztést biztosítani (pl. HRG-úszás, -torna). Ha azonban a szülő ragaszkodik óvodánkhoz, mint a nevelést alapellátásként biztosító keresztyén intézményhez, és bizonyos előírt különfoglalkozásokra önállóan elviszi gyermekét, akkor mi biztosítjuk a befogadó környezetet, és az előírt külön fejlesztések közül pl. külön megbízással foglalkoztatott gyógypedagógusi végzettségű szakember által biztosítjuk a gyermek nyelvi, szociális és egyéb, speciális fejlesztését

8.2. Az SNI gyermekek óvodai nevelésének megszervezése intézményünkben; az ezzel kapcsolatban alkalmazandó alapelvek, tartalmak, célok és feladatok a 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet alapján:

Alapelvek:

- intézményünk az alapító okiratunk szerint nem SNI gyermekek nevelésére kijelölt intézmény, de bizonyos, a családokkal együtt kölcsönösen vállalható esetekben fölveszünk SNI gyermekeket is, akiknek – a sajátos nevelési igényének problematikájától függően – az intézményünk föl tudja vállalni a nevelését.
- az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.
- a nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.
- a sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.
- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- a fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

- a többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.
- a sajátos nevelési igény kifejezi:
 - ✓ a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
 - ✓ a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.
- a nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg.
- a gyermekek fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.
- halmozottan fogyatékos gyermek nevelését nem tudjuk vállalni, mivel (nem SNI óvoda lévén) nincsenek meg hozzá sem a tárgyi, sem a személyi feltételeink.
- a nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.
- sikerkritériumnak:
 - ✓ a gyermekek beilleszkedése,
 - ✓ egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz,
 - ✓ önmagához mért fejlődése tekinthető.
- mivel nem vagyunk SNI óvoda, ezért az integrált nevelésben csak korlátozottan tudunk részt vállalni. Így a törvény szerinti alapfinanszírozásból nem vehetjük igénybe az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét.

Az SNI gyermekek integrált nevelésének, fejlesztésének tartalma:

- alkalmazkodó készség fejlesztése
- akaraterő, önállóságra törekvés fejlesztése
- érzelmi élet fejlesztése
- együttműködés fejlesztése
- vizuális-, akusztikus-, taktilis-, mozgásos észlelés fejlesztése
- motoros képességek fejlesztése
- beszéd- és nyelvi készségek fejlesztése
- értelmi képességek fejlesztése
- az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Célok és feladatok az SNI gyerekek nevelésével kapcsolatban:

- a) A sajátos nevelési igényű gyermek beillesztése a csoport közösségébe, ott teljes értékű elfogadottság biztosítása
- b) A sajátos nevelési igényből adódó hiányok kompenzálása.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

Az óvoda, igazgató feladata az SNI gyermekek nevelésének biztosítása terén:

- először annak eldöntése, hogy tudjuk-e a mi személyi- és tárgyi feltételeinkkel fogadni a felvételre kért SNI gyermeket.
- megállapodás a szülővel, hogy az SNI gyermeke szakértői bizottság által előírt fejlesztéséből mit tudunk mi föl vállalni, és mi az, amit neki kell megoldani.
- a részünkről megoldható környezet és fejlesztés biztosítása, egyéni fejlesztési terv kidolgozása.
- az igazgató külön gondot fordít arra, hogy a gyermek – az óvoda feltételeihez mérten – minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- a befogadó óvoda igazgatója támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.
- ha egy adott SNI gyermek integrációja minden próbálkozás ellenére sem sikeres, az igazgató indítványozza a szülő felé a gyermek érdekében való legmegfelelőbb nevelési közeg megkeresését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- tájékozódik a csoportjába kerülő sajátos nevelési igényű gyermek sérülésével kapcsolatban.
- a szóban forgó sajátos nevelési igény mibenlétét megismeri, esetleg továbbképzést végez, ahol gyarapítja a gyermekek integrált neveléséhez, fejlesztéséhez szükséges pedagógiai, pszichológiai tudását, képességeit (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség), fejleszti saját, együttneveléshez szükséges kompetenciáit.
- konzultál és folyamatos kommunikációval együttműködik a családdal és a gyermek fejlesztésében résztvevő szakemberrel, szakemberekkel. A szakember, a gyermekkel foglalkozó gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai munkájába.
- ha szükséges, a szakembertől segítséget kér a pedagógiai diagnózis értelmezéséhez, a megfelelő módszerek, eszközök kiválasztásához.

- egyéni fejlesztési tervet készít, amelyhez igénybe veszi a gyermek fejlesztésében résztvevő szakember tanácsait.
- a foglalkozásaiba beépíti a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat.
- a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja az adott szükséglethez jobban igazodó módszerekre.
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez.
- a csoport többi tagjával való együttnevelés közben vagy egyéni fejlesztési terv alapján fejleszti az SNI gyermek alkalmazkodó képességét, akaraterejét, önállóságát, érzelmi életét, együttműködő képességét.
- a csoport többi tagjával való együttnevelés közben vagy egyéni fejlesztési terv alapján fejleszti az SNI gyermek vizuális-, akusztikus-, taktilis-, mozgásos észlelését, motoros képességeit, beszéd- és nyelvi készségeit, értelmi képességeit.

8.3. 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek ellátása az óvodában

- A 2011. évi CXC tv. 62. § alapján az intézmény a felügyelete alatt álló, 1-es típusú diabétesszel élő gyermek szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján a törvényben meghatározott speciális ellátást biztosítja (speciális étkezés, vércukormérés, egyeztetés alapján inzulin adagolás).
- Az intézmény igazgatója a megfelelő képzéssel rendelkező pedagógus vagy érettségizett NOKS dolgozó számára a törvényben meghatározott módon előírhatja
 - a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,
 - b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását.
- Az igazgató a fenti feladatok ellátását olyan pedagógus vagy legalább érettségizett NOKS dolgozó által biztosítja, aki az Oktatási Hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja
- A szülő, más törvényes képviselő az erre vonatkozó kérelmét az Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban megtett formában nyújtja be.

8.4. Anafilaxiás reakció ellátása az óvodában:

A nemzeti köznevelésről szóló, módosított 2011. évi CXC. törvény 72.§ (1a) szól arról, hogy „a szülő kötelezettsége, hogy a nevelési-oktatási intézménnyel tanulói jogviszonyban álló, ...fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált

gyermek fokozott figyelmet igénylő egészségi állapotáról és a megteendő sürgősségi intézkedésekről

- a) a beiratkozással egyidejűleg, vagy
- b) a diagnózis ismertetését követően

haladéktalanul tájékoztassa a nevelési-oktatási intézményt.

Az óvoda feladata tájékozódni arról, hogy jár-e az intézménybe fokozott kockázatú allergiával diagnosztizált gyermek.

A szülő köteles gondoskodni arról, hogy az életmentő gyógyszert az óvodapedagógusnak átadja.

Az óvoda az önkormányzatól autoinjektort kap, aminek kezeléséről az érintett gyermek óvodapedagógusi tájékoztatóban. Az autoinjektor a gyermek csoportszobájában kerül elhelyezésre.

Az allergiás tanulóval az óvoda a helyi sajátosságokat figyelembe véve, a védőnő és a szülők bevonásával külön ellátási tervet alakít ki.

8.5. Alkalmazotti közösség az óvodában:

Óvodánkban a nevelést felsőfokú óvónői vagy óvodapedagógusi szakképesítéssel rendelkező szakemberek végzik. Szakmai tovább fejlődésük szempontjából az alábbi irányokat tartjuk fontosnak:

- hitoktatói, keresztyén pedagógiával kapcsolatos végzettség
- részképességek fejlesztéséről, többértékes egyéni bánásmódról, fejlesztőpedagógiáról szóló tanfolyamok
- bibliaismereti tanfolyamok
- népi mozgáskultúrához, kézművességhez kapcsolódó tanfolyamok

Az óvoda igazgatójának kötelessége hitével, magatartásával, szakmai ismereteivel segítenie az óvoda működését, annak stabilitását. Az igazgató munkáját a szakmai és a gazdasági igazgatóhelyettesek segítik.

A dajkák a gyermekek gondozásában segítenek. Nagyon fontos, hogy munkájukat a pedagógusokkal összhangban végezzék, ezért már több éve ugyanabban a csoportban dolgoznak. A természetes változást nem tudjuk kikerülni, pl. gyermekszülés, nyugdíjazás. Törekvésünk, hogy dajkáink szakmunkás (dajkaképzői) bizonyítvánnyal rendelkezzenek.

A munkatársaknak el kell tudniuk fogadni a református keresztyén erkölcsi követelményeket, melyeket a Szentírás, hitvallásaink, egyházunk hagyományai határoznak meg. A dolgozók elkötelezettségüket fogadalommal erősítik meg.

8.6. Tárgyi feltételek:

A tárgyi feltételeknek is meg kell felelniük a törvényi előírásoknak. Ennek értelmében elkészítettük a minimális eszközjegyzék elérését tartalmazó eszközfejlesztési tervünket.

Óvodánk a jelenlegi épületben megfelelő alapterületű csoportszobákkal rendelkezik, van tornaszobánk, logopédus szoba, egy nagy közös helyiség, ahol a dajkák pihenőidejüket tölthetik, értekezletet tarthatunk. Ami hiányzik, az a külön nevelői szoba.

Tárgyi feltételeink fejlesztésénél a következőket tartjuk szem előtt:

- Legyen a bútorok mérete a gyermekeknek korosztályonként megfelelő.
- Biztosítsunk elegendő mozgásteret.
- A játékok a fejlesztés szempontjaihoz igazodjanak, legyenek fejlesztők, esztétikusak.
- Az eszközök biztonságosak legyenek, ne legyenek balesetveszélyesek.
- Törekedjünk a természetes alapanyagok használatára
- A gondozás, higiénia feltételei biztosítottak legyenek.
- Az udvar füves, dimbes-dombos, tágas, esztétikus legyen. Kívánatosnak tartjuk, a feltételek kialakulása mellett, hogy elsősorban fából, természetes anyagokból készült eszközök legyenek (homokozó, babaház, mozgásfejlesztő eszközök, mászóakák).
- Az udvari élethez változatos, mozgásfejlődést segítő eszközök legyenek biztosítva (roller, bicikli, szánkó stb.)
- Az óvodai csoportok díszítése, hangulata igazodjék a keresztyén szellemiséghez, a helyi népi kultúra jelenjen meg benne (régiről használati tárgyak, kosarak, bútordarabok).
- A bensőséges hangulat, a szokásrendszer érzelmi mozzanatainak kialakításához puha párnák, báránypárók, takarók, növények, esetleg akvárium stb.
- Olyan beltéri eszközök, amelyek a csoportszobában is lehetővé teszik a szabad játék idején is a mozgásfejlődést (lépegető, bújócskacső, forgó tölcser, krokodilhinta stb.)
- Legyen eszköztára a hitéleti nevelésnek, tevékenységeknek: teljes Biblia, gyermekbiblia, flanel képek, bibliai tartalmú képeskönyvek, társas játékok, énekeskönyvek, jelmezek, bábok stb. (Ezeknek a kiválasztásánál fontos szempont az esztétikai nevelés, a hitelesség, a biblikus szemlélet érvényesítése.)
- A szakmai munkához színvonalas szakmai, hitéleti könyveket tartalmazó könyvtár is szükséges.

8.7. Az óvodai élet megszervezése

• Gondozás:

Óvodai életünk megszervezésében a gondozásnak alapvető szerepe van, melynek során az óvodapedagógusoknak és a velük együttműködő pedagógiai munkát segítő alkalmazottaknak lehetősége és feladata a gyermekek minél

alaposabb megismerése, a velük való kapcsolat építése, és egyúttal a gyermekek önállóságának fejlesztése.

- **Játék:**

Az óvodai élet során erre kell a legtöbb időt fordítani, ennek a tevékenységnek a megszervezésénél elsődleges szempont a játék szabadságának biztosítása.

- **Munka jellegű tevékenységek:**

A ráfordított időt rugalmasan, az adott tevékenységnek (pl. naposság) megfelelően kell biztosítani. Az óvodáskor elején elsősorban az önkéntességre támaszkodunk a szervezésnél, nagycsoportos kor végére elvárható a kötelező jelleggel végzett munka.

- **A szervezett tanulás formái:**

- kötetlen
- közvetve kötelező (részben korlátozzuk a játékot, nem kell elrakodni)
- kötelező

Az egyes foglalkozási ágakban vagy esetenként az óvónőre bízunk, hogy mikor, melyik formát tartja megvalósíthatónak, saját személyiségéhez illeszkedőnek. Azt azonban megkívánjuk, hogy kiscsoportban tartózkodják a kötelező jellegtől, középső csoportban már hetente többször lehetnek ilyen jellegű foglalkozások, nagycsoportban naponta.

A szervezett tanulás munkaformái:

- frontális (ajánljuk mese, vers, zenehallgatás, énekes játékok, hitéleti foglalkozás, testnevelés esetében)
- mikrocsoportos: (ajánljuk rajz, mintázás, kézimunka, környezetismereti esetében)
- egyéni (részképességek fejlesztése egyéni igények szerint)

8.8. Hetirend

Külső világ tevékeny megismerése matematikai tapasztalatokkal	Heti 1x tevékenység (korcsoportonként)
Verselés, mesélés, anyanyelvi nevelés	Mindennapi mese (pl. alvás előtt) + heti 1x tevékenység (korcsoportonként)
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Énekes játék, énekelgetés naponként + heti 1x tevékenység (korcsoportonként)
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Mindennap legyen jelen + heti 1x tevékenység (korcsoportonként)
Mozgás	Mindennapos testmozgás + hetente 1x foglalkozás (korcsoportonként)
Hitéleti nevelés	Mindennapos áhítat, + heti 1x hitéleti foglalkozás

A hetirendet úgy ajánljuk, hogy szeretnénk minél inkább meghagyni az óvodapedagógus szabadságát, biztosítani a rugalmasság lehetőségét. Az óvónő alakítsa ki úgy, hogy a rendszeresség mellett legyen szabad arra, hogy egy-egy adott helyzetben a fejlesztési célok megvalósításáért változtasson.

8.9. Az óvodai élet időbeosztása, napirend

(általános napirend, melynek bizonyos részei az életkori megoszlástól függően módosulhatnak. A mindennapos testnevelés a három csoportban a tornaterem beosztása miatt lépcsőzetesen kezdődik.)

6:30 – 7:30	Reggeli összevont csoport
7:30 – 8:30	Játék, gyermekek érkezése
8:30 – 9:00	Mindennapos testmozgás, testápolás
9:00 – 9:30	Tízórai
9:30 – 10:45	Áhítat, kezdeményezés, tevékenység, egyéb fejlesztések, napi gyümölcsévés, itatás, mosdózás
10:45 – 12:00	Levegőzés, játék az udvaron, testápolás
12:00 – 12:50	Ebéd, testápolás, fogmosás
12:50 – 15:00	Mindennapi mese, pihenés, testápolás
15:00 – 15:30	Uzsonna
15:30 – 16:30	Játék, délutáni játékos külön foglalkozások
16:30 – 17:00	Délutáni összevont csoport

Tervezetten szervezett és párhuzamosan is végezhető tevékenységek időbeosztása korcsoportonként:

Korcsoport	Tervezetten szervezett tevékenységek	Párhuzamosan is végezhető tevékenységek
3 - 4 évesek	- Mozgás - Hitéleti nevelés (15 – 20 perc)	- Külső világ tevékeny megismerése matematikai tapasztalatokkal - Verselés, mesélés, anyanyelvi nevelés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Játékos fejlesztés
4 – 5 évesek	- Verselés, mesélés, anyanyelvi nevelés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Mozgás - Hitéleti nevelés (20 – 25 perc)	- Külső világ tevékeny megismerése matematikai tapasztalatok - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Játékos fejlesztések
5-6-7 évesek	- Külső világ tevékeny megismerése matematikai tapasztalatokkal - Verselés, mesélés, anyanyelvi nevelés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Mozgás - Hitéleti nevelés (40 – 45 perc)	- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Játékos fejlesztés

8.10. Ünnepeink, rendezvényeink:

Az ünnepek fontos részét jelentik az ember életének, lapvető lelki szükségletünk, hogy hétköznapijainkat megszakítsuk, ünnepléseinkben új lendületet kapjunk. Pedagógiai szempontból is nagyon nagy jelentősége van annak, hogy mi az, ami kiemelkedik az életünkben, hogyan ünnepelünk. Isten már az ószövetségi időkben

rendelkezett arról, hogy az ünnepeket a Vele való közösség építésére, az Isten iránti hála kifejezésére és az ember örömeire kell fölhasználni. Az óvodában tartott ünnepléseket is ennek megfelelően kell megszerveznünk. Lényeges, hogy ezek a napok örömet, bensőséges Isten-közeli légkört jelentsenek, föl se merüljön a szerepeltetés okozta stressz.

Gyermekeink számára is érthető, érzelmeikkel megragadható tartalommal megtöltött ünnepeinkkel is szeretnénk elősegíteni a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alakulását.

• **Az alábbi ünnepeket szervezzük:**

- A gyermekek születésnapja
- Az óvoda születésnapja, óvodavasárnap (ekkor a gyülekezetben teszünk látogatást)
- Reformáció
- Mikulás
- Advent
- Karácsony
- Nemzeti ünnep (március 15.)
- Húsvét
- Anyák napja
- Évzáró, nagyok búcsúztatása

Az itt felsorolt ünnepeknek kialakítjuk a sajátos szokásrendszerét, ünneplési formáit:

- bensőséges együttlét a csoport közösségében énekléssel, gyertyagyújtással, apró kedveskedésekkel (születésnapok, advent, karácsony)
- ünneplés szervezése, amelyekre műsorral készülünk a gyerekekkel (évzáró, anyák napja, óvodavasárnap)
- az óvodásokkal elmegyünk a templomba úgy, hogy csak mi vagyunk ott (Húsvét)
- a gyermekeknek programot szervezünk, mint pl. táncház (óvoda születésnapja és márc. 15. környékén)
- hitéleti foglalkozás keretében való megemlékezés:
 - Reformáció
 - Virágvasárnap
 - Nagypéntek, Húsvét
 - Mennybemenetel
 - Pünkösöd

Vannak ünnepek, amiket azért tartunk délután, mert kifejezetten szeretnénk, hogy részt tudjanak venni a családtagok. Ezek közül kiemelkedik a már hagyománnyá lett adventi közös gyertyagyújtás. Ez óvodánk egyik legbensőségebb együttléte 3 hétfőn át.

- **Óvodánk egyéb rendezvényei:**

- a) **Egészségnap**

Tartalma:

- egészséges táplálkozás (kóstolással egybekötve)
- egészségkárosító anyagok, tevékenységek
- személyi higiéné, testápolás
- egészségmegőrzés, betegségmegelőzés
- testmozgás
- gyermekek megajándékozása Egészségnaphoz kötődő apró emléktárggyal

Az Egészségnap tevékenységeit az óvodapedagógusok tervezik és szervezik, megvalósításában az óvoda minden dolgozója részt vesz.

Forgószínpad szerű beosztással jutnak el a csoportok az egyes „állomásokra”, ahol játékosan szerezhettek tapasztalatokat az egészséges és az egészségre ártalmas dolgok, hatások közötti különbség felismerésében, az egészségesek kipróbálásában.

Évente 1x rendezzük meg.

Ez a rendezvény reményeink szerint fontos részét képezi a gyermekeink között folytatott, egészséges életmóddal, egészségfejlesztéssel kapcsolatos szemléletformálásnak, és hatékonyan járul hozzá óvodánk „Egészségfejlesztési program”-jának sikeres megvalósulásához.

- b) **Gyermeknap**

Tartalma:

- játékos mozgás
- vidám, esetleg kerettörténethez kapcsolt tevékenységek (fejtörők, barkácsolás, ügyességi játékok, versenyjátékok stb.)
- esetleg meghívott gyermekprogram szolgáltató is hozzájárulhat a Gyermeknap rendezvényének lebonyolításához (pl. ugrálóvár, vagy tűzoltó csapat)
- jelmezes beöltözés
- a megszokottól eltérő formában szervezett tevékenységek (pl. egész gyermekközösség részvétele közös játékban; a folyosó felhasználása tevékenységek színhelyéül; a pedagógusok szerepvállalással összefüggő beöltözése, stb.)
- fagyfaltozás
- ajándék léggömbök

Évente 1x, nyár elején kerül megrendezésre.

A Gyermeknap tevékenységeit is az óvodapedagógusok tervezik és szervezik, és ennek megvalósításában is minden dolgozónk részt vesz.

Ennek a rendezvényünknek is vannak összóvodai és csoportokra osztott szinterei, amelyeken a pedagógusok, vagy vendég szervezők biztosítják a vidám elfoglaltságokat, a dajka nénik segítő közreműködésével.

- c) **„Régi ovisok találkozója”** (2018. óta öt évenként az óvoda születésnapjához kötődően)

Tartalma:

- a korábban óvodánkba járt gyermekek számára korosztályonként (1-4. osztály; 5-8. osztály; középiskola; felsőoktatás-dolgozók) meghívókat juttatunk el (Szt. Ágoston Általános Iskola és Gimnáziumba papíralapon, idősebbeknek facebook-on)
- az óvodában három vagy négy szombaton találkozó alkalmakat szervezünk, melynek tartalma:
 - áhítat,
 - beszélgetés,
 - játék,
 - régi fotók nézegetése,
 - kisebbekkel barkácsolás,
 - szeretetvendégség stb.

- d) **Népi Játék Délelőtt** (2021 óta a Magyar Népi Játék Napjához (október 8.) kapcsolódóan szervezzük)

Tartalma:

- az óvoda tornatermében (minden gyermek és dolgozó részvételével) játékfűzér mondókákkal, dalos játékokkal, a végén egy magyar népmesével lezárva.

- e) **„Gyermekeinkről szabadon”** (azaz Szülők Iskolája, 2022. májusában indult, kéthavonta szülők számára tartott alkalom)

Tartalom:

- rövid áhítat, igei ráhangolódás a témára
- kapcsolatteremtő játék
- előadás adott (szülők bevonásával is választott) nevelési témákban (alkalmanként meghívott előadókkal)
- kávészünet, irodalmi ajánló, személyes beszélgetések
- kiscsoportos beszélgetés
- morzsaszedégetés, elégedettségi kérdőív kitöltése

9. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI

10.1. A család

A nevelési folyamat szempontjából legfontosabb az óvodásaink családjával való kapcsolatunk. Mivel óvodánk alternatívája az önkormányzati óvodáknak, már bizalmi kapcsolatot fejez ki az a tény, hogy valaki megkeres bennünket, s ránk bízta gyermekét. Mi pedig szeretnénk méltók lenni erre a megelőlegezett bizalomra, és segítőtársnak tekintjük magunkat. Abból fakadóan, hogy óvodánk református elkötelezettségű, kötelességünknek érezzük, hogy a tájékoztatás minél teljesebb legyen, a szülőket ösztönözzük arra, hogy választásuk ne felszínes benyomásokon, hanem megfontolt döntésen alapuljon. Felvételnél nyilatkozatot íratunk alá, hogy a gyermek hitoktatáson fog részt venni.

A gyermek személyiségének alaposabb megismerése, a család számára hathatós segítséget jelentő pedagógiai munka érdekében a következő tényezők feltárására van szükség:

- a család értékrendje, életvitele, nyitottsága
- a család szerkezete, generációk, szülők kapcsolata
- a gyermek helye a testvérkapcsolatokban
- a szülők ambíciói, szokásai, hobbjai
- a szülők gyermekismerete, nevelési kérdésekben való jártasságuk, elképzeléseik
- a család anyagi helyzete (lakásviszonyok, van-e munkahelyük, vannak-e komolyabb anyagi nehézségeik stb.)
- a szülők elvárásai az óvodai neveléssel szemben.

Természetesen ezeket az információkat nagy tapintattal kell elérni (csak akkor, ha azt a család önként bízta ránk), és nagyon bizalmasan kell kezelni. A nevelés során csakis a gyermek érdekében használhatjuk fel. Alapvető törekvés az együttműködés, a kölcsönös nyitottság, tisztelet, elismerés, bizalom. Érezze a szülő, hogy gondjait megoszthatja, segíteni akarunk, ha másképp nincs módunk, imádkozunk értük. (Örömteli tapasztalatunk, hogy sok szülő szinte rendszeresen osztja meg velünk belső gondjait, várják biztatásunkat.) Az óvónőknek ezt a nyitottságot maguknak is tudatosan vállalni kell, a gyermek mellett a szülőket, a velük való kapcsolatot is. Ez intézményünkben elvárás a kollégák felé.

A kapcsolattartás formái:

- már a beiratkozást megelőzően az óvodavezető a lelkesítő meghívására részt vesz egy baba-mama kör alkalmán, ahol röviden ismerteti az óvoda általános és speciális jellemzőit, és a felmerülő kérdésekre is válaszol
- lehetőség van az óvodában való körülnézésre, ismerkedésre előzetes egyeztetés után
- a beiratkozásnál nyitott, barátságos, szeretetteljes fogadtatás

- lehetőleg még a beszoktatás előtt családlátogatás (szükség szerint később is), a szülők felkészítése a beszoktatási időszakra.
- az óvodai élet megkezdése előtt szülői értekezlet, amelyen tájékoztatást kapnak a szülők, az új szülők megismerhetik egymást.
- közös, szülők jelenlétével történő beszoktatási időszak.
- szülői értekezlet. (Kerüljük az unalmas, monológyszerű megtartását, akkor van értelme, ha a közös nevelési gondjainkról párbeszédet tudunk folytatni.)
- fogadóórák (a gyermekek, illetve a szülők szükségletei szerint bármikor).
- évente kétszer tájékoztatás a gyermek fejlettségi szintjéről a fejlődési napló alapján (fejlődési naplóban rögzítendő).
- a szülők bevonása ünnepeinkbe. (Közös adventezés, óvodavasárnap, olyan ünnepek szervezése, amelyeket a szülők „kedvéért” tartunk.)
- közös szabadidős tevékenység szervezése (kirándulás, részvétel a gyülekezet Családi napján, családi hetén).
- minél több információ nyújtása a faliújságon (napirend, hetirend, a foglalkozásokról szóló tájékoztatás: anyaga, mit fejlesztünk, hogyan lehet otthon is kapcsolódni ehhez, esetleg a nevelési terv lényegesebb elemei).
- információnyújtás, információcsere csoportonként és óvodai szinten is használható kör-email rendszeren keresztül.
- a gyülekezeti ünneplésekbe, eseményekbe is igyekszünk bevonni a szülőket (tájékoztatás, hívogatás).
- az óvodáért végzett közös munkák szervezése (udvarrendezés, nagytakarítás, játékfestés, játékjavítás, adventi koszorúkészítés).

Próbáljuk bevonni a nevelésbe, együttműködésbe az egész családot (az apákat, nagyszülőket, testvéreket is). Összejöveleteinket igyekszünk a szülőknek megfelelő időpontban szervezni, ha tudjuk, megoldjuk a gyermekek elhelyezését, amikor kizárólag a felnőttek részvételére számítunk.

A szülők egyéb irányú részvételét az óvoda életében szervezett formában a Szülői Szervezet képviselőinek segítségével valósítjuk meg. Ennek működését a Szülői Szervezet és az óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata foglalja keretbe. A szülői Szervezet a csoportok érdekképviselői-, tájékoztató-, koordináló- és segítségnyújtó szervezete.

10.1.1. A hátrányos helyzetű gyermek családjával való kapcsolat

A hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatban az az eddigi tapasztalatunk, hogy akkor tudunk igazán segíteni, ha a szülők megértik segítő szándékunkat, érzik, hogy egyenrangú partnerként kezeljük őket, nem tapasztalnak lekezelést, megvetést, kiépül bizalmuk. Óvodánk elfogadó keresztyén légköre alap a

segítségnyújtásra. A kiépült bizalom alapján könnyebben vállalják a problémák megoldására a szakember segítségének igénybevételét. Többször tapasztaltuk azt is, hogy szívesebben, nagyobb bizalommal fordulnak a családok egyházunk szolgálatai felé a nálunk szerzett pozitív tapasztalatok kapcsán.

A szociális hátrányokból adódó gyermeki, nevelési problémák enyhítését segítő tevékenységeink:

- ismerkedés a családokkal, beszélgetések, családlátogatás
- gyermekek megfigyelése, a család szociális hátrányaiból adódó problémáinak azonosítása
- tapintatos, egyéni bánásmód
- felzárkóztató, fejlesztő, integráló tevékenységek (szociális és kognitív területen)
- probléma feldolgozás segítése kompetenciahatárainkon belül

10.1.2. Esélyegyenlőség biztosítása

„Mert Istenetek, az Úr, istenek Istene és uraknak Ura. ...aki nem személyválogató, és akit nem lehet megvesztegetni, aki igazságot szolgáltat az árvának és az özvegynek, szereti a jövevényt, kenyeret és ruhát ad neki.” 5Móz 10:17-18

Az idézett, és más bibliai versből is olvasható, hogy nem csak Európai Unió elvárás a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése. Isten együtt érez az önhibáján kívül nehéz helyzetbe kerülőkkel, törődik jogaikkal, és a jobb helyzetben levőket segítségre ösztönzi (pl. „Akinek két ruhája van, adjon annak, akinek nincs, és akinek van ennivalója, hasonlóan cselekedjék!” Lukács 3:11). Igei és szociális érzékenységünk alapján mi is valljuk és gyakoroljuk az esélyegyenlőség alapelveit:

- a megkülönböztetés tilalmát
- az egyenlő bánásmódot
- az emberi méltóság tiszteletben tartását
- a társadalmi szolidaritás kialakítását

(Ezt azonban nem szeretnénk elegyíteni azokkal a liberális törekvésekkel, amelyek esélyegyenlőség címén összemosnak és el akarnak fogadtatni mindenféle, Isten szentségétől idegen felfogást, irányultságot, emberi magatartást vagy elméletet, és társadalmi szolidaritásra szólítanak fel velük szemben, mint pl. a homoszexualitás vagy Gender-elmélet.)

- az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítanunk a HH, HHH, SNI és a tehetségígéretes gyerekekkel való bánásmód tervezésére, szervezésére is.
- ennek érdekében fontos óvodánk nevelés- és tanulásszervezési gyakorlatának áttekintése (pl. Vannak-e alkalmazható módszereink,

eszközeink a HH, HHH, SNI és tehetségígéretes gyermekek egyenlő esélyű fejlesztésére?)

- a diszkrimináció-, szegregációmentesség és az integráció biztosítása (természetesen abban az esetben, ha pl. a Szakértői Bizottság is integrálhatónak nevez meg egy SNI gyermeket)
- támogató lépések, hátránycsökkentő szolgáltatások tervezése az Önkormányzat és a Családsegítő Szolgálat bevonásával.

Az esélyegyenlőség biztosításának és előmozdításának alapelvei óvodánkban:

- beiratkozásnál, felvételnél az esélyegyenlőség annyiban korlátozódik, hogy gyülekezeti óvodaként elsősorban a gyülekezeti gyermekeket részesítjük előnyben, és a szabad férőhelyekre tudunk nem gyülekezeti gyerekeket felvenni. Azonban sem a gyülekezeti, sem a nem gyülekezeti gyermekeknél nem jár negatív megkülönböztetéssel, ha az adott gyermek hátrányos- vagy halmozottan hátrányos helyzetű.
- Az SNI gyermekek felvételénél, mivel nem vagyunk SNI gyermekek nevelésére kijelölt óvoda, a gyermek problémájának mibenlététől, annak súlyossági fokától függ, hogy fel tudjuk-e vállalni a gyermek nevelését, hiszen óvodapedagógusaink nem rendelkeznek gyógypedagógusi végzettséggel, és az intézményben alkalmazottként nem dolgozik gyógypedagógiai végzettségű szakember. Mivel a gyermeknek joga van a problémájához mértén legszakszerűbb ellátáshoz, ezért nem minősül diszkriminációnak, ha elutasítunk egy gyermeket, akinek nevelésében, fejlesztésében nem vagyunk megfelelően kompetensek.
- a már felvett SNI gyermeket kizárólag a számára szükséges és előnyös megkülönböztetésben részesítjük (pl., ha valamire még nem képes, azt a gyermekcsoporttal is elfogadtatjuk; megóvjuk a kiközösítéstől, kinevetéstől; felhívjuk a többi gyermek figyelmét az érintett gyermek erősségeire; az érintett gyermek szüleivel együttműködve a többi családot is tájékoztatjuk a gyermek sajátos nevelési igényéről; stb. Ilyen módon is próbáljuk esélyegyenlőségét biztosítani, integrációját előmozdítani).
- befogadó és toleráns, szeretetteljes légkört alakítunk ki a csoportban.
- a felvett gyermekek egyéni fejlesztésénél a hátrányokkal küzdő gyermekekkel fokozottabb tapintatot, türelmet biztosítunk, egyéni fejlesztésükhöz a fejlesztő pedagógus közreműködését is megszervezzük.
- a pedagógusok továbbképzésében biztosítjuk a lehetőséget, hogy a HH, HHH, SNI gyermekekkel való bánásmódról minél többet tudhassanak meg.
- a családdal gyakoribb, részletesebb, pártfogói kapcsolattartásra törekszünk.
- megteremtjük a játékban, tevékenységekben a fejlődés lehetőségét, a differenciálást, és lehetőségeinkhez mértén a tehetséggondozást.

10.2. Belső, munkatársi kapcsolatok

A nevelési folyamat szempontjából a családdal való kapcsolattartással egyenértékű az óvodán belüli kapcsolatrendszer a munkatársak között. Istennek lehetünk hálásak, hogy úgy dolgozhatunk együtt, hogy magunkról és munkatársunkról is tudhatjuk, hogy Istentől kapott helyünkön, szolgálatban vagyunk itt az óvodában. Az új kollégák megválasztásánál mindig imádságos szívvel döntünk, mindenkit, aki hozzánk kerül Isten ajándékának látunk, olyannak, akivel Istennek terve van nálunk. A közösségben mindegyikünk sajátosságainak meg van a helye, szerepe.

„Ahogyan a testnek sok tagja van, de nem minden tagnak ugyanaz a feladata, úgy sokan egy test vagyunk a Krisztusban, egyenként pedig egymásnak tagjai. Mert a nekiünk adatott kegyelem szerint különböző ajándékaink vannak, eszerint szolgálunk is.” Róma 12,4-6.

Óvodánk egyik alapvető értéke a keresztyén munkatársi közösség. Olyan kincsünk ez, amelyet imádságban, törekvésben, a mindennapi életben tudatosan őriznünk kell. A közösségi élet hétköznapi próbáiban is Krisztus parancsa alapján szeretnénk és törekszünk megmaradni egy szeretetben növekvő, egymást hordozó és az Úrnak és egymás felé is szolgáló közösségként.

A kapcsolattartás formái:

- munkatársi áhítatok (hetenként)
- munkatársi megbeszélések (hetenként)
- egy csoportban dolgozó óvónők, dajkák megbeszélései (szükség szerint)
- vezetőségi megbeszélések (havonta)
- munkatársi értekezletek (nevelés nélküli munkanapokon)
- nevelési értekezletek
- születésnapok megünneplése (köszöntés Igével)
- a gyermekükkel otthon lévő kollégáinkkal való kapcsolattartás
- munkatársi közös ebéd (évente az értekezletek alkalmával)
- csapatépítő nap szervezése kirándulással, beszélgetéssel, közös, óvodán kívüli programmal

A belső kapcsolatrendszer működtetéséért különösen nagy felelősséget kell, hogy érezzen a mindenkori igazgató. Törekedjék munkatársaival a jó kapcsolattartásra, legyen egyfajta lelkipáspozíciói lelkülete kollégái felé. Az igazgató megválasztásánál jó, ha az is szempont, hogy képes legyen erre a feladatra.

Természetesen a jó munkatársi kapcsolatokért nemcsak az igazgató felel, mindenkinek hozzá kell tennie a maga felelősségét. Ebben fontos, hogy egymásért és együtt is imádkozzunk. A munkatársi közösség gondozásában várjuk a mindenkori lelkipásztorok segítségét is (legalább havonta egyszer tartsanak munkatársi áhítatot).

10.3. A gyülekezet

Mivel óvodánk fenntartója a Fót- Központi Református Egyházközség, ebből következik, hogy kapcsolatunkat nem a hivatalnoki hozzáállás jellemzi.

Amire figyelnünk kell:

- a gyülekezet közössége szükséges ahhoz, hogy a gyermekek tapasztalatot szerezzenek arról, hogy a felnőttek éppen olyan szeretettel, alázattal, hittel fordulnak Istenhez, mint ahogy azt az óvodai közösségben átélték.
- a gyermek számára megerősítést, rögzülést, mélyebb értékrendi beágyazódást jelent az, hogy felnőttek között is hallja az óvodában megismert bibliai történeteket, énekeket, igeverseket.
- a gyermek érzi, tudatosíthatja, hogy a gyülekezet állandóságot jelent, ahová tartozhat, bizalommal fordulhat iskolás, majdan felnőtt korában is.
- a gyülekezet tagjaiban erősíti a találkozás az áldozatvállalás szükségességét, értelmét, annak látását, hogy milyen jelentősége, áldása van az óvodai nevelőmunkának.

A kapcsolattartás formái:

- a gyülekezet tagjainak látogatásai az óvodában (a lehetőség biztosítása, ill. meghívás alapján).
- a lelkipásztor, a gyülekezeti szolgálattévők látogatásai az óvodában, részvételük a mindennapi életben (pl. egy-egy hitéleti foglalkozás vagy áhítat megtartása a csoportokban).
- az óvoda látogatásai a gyülekezetben (óvodavasárnapok, lelkészünkkel Húsvéti áhítat a templomban)
- közös ünneplések a gyülekezettel, részvétel a gyülekezeti Családi programokon.
- a szülők biztatása a gyülekezeti alkalmakon való részvételre (különösen a családi vonatkozású alkalmak: baba-mama kör, női óra, férfi óra, családi szeretetvendégség, gyermekprogramok, evangélizáció).
- évzárónkat a gyülekezetben tarjuk.
- a lelkipásztor részvétele a dolgozók lelkigondozásában, a felnőtt áhítatokon.

10.4. Az óvoda és az iskola kapcsolata

Óvodánk keresztyén jellegéből, a térbeli közelségből adódik a Szent Ágoston Keresztény Általános Iskola és Gimnáziummal való kapcsolat. Az iskola leendő első tanítónőivel és az igazgatóval szülői értekezleten találkozhatnak a szülők,

és tájékoztatást kapnak az iskoláról, meghívják az érdeklődőket nyílt órákra, ismerkedő alkalmakra, ahol a leendő első tanító nének tartanak játékos, kézműves foglalkozásokat, közösségépítő játékokat. Gyermkeink nagy része ebben az iskolában folytatja "tanulmányait". A Szent Ágoston Keresztény Általános Iskolán kívül mennek még néhányan a főtí Garay János Általános Iskolába vagy a Fáy András Általános Iskolába is, ill. az utóbbi évektől a verebgyházi Kálvin téri Református Általános Iskolába és a budapesti Benkő István Református Általános Iskolába.

A kapcsolattartás formái:

- szülői értekezlet a Szent Ágoston Keresztény Általános Iskolába készülő gyermekek szülei részére
- személyes és telefonos megbeszélések a Szent Ágoston Iskola igazgatójával, és az alsós munkaközösség vezetőjével, pedagógusaival
- leendő első osztályos gyermekekkel látogatás a Szent Ágoston Iskola öregfalui alsó tagozatának osztályaiba
- leendő (Szent Ágoston) első osztályos tanítók látogatása iskolába készülő nagycsoportosaink csoportjába
- leendő elsőseink pedagógusainak és a leendő első tanítóknak gyermekeinkkel kapcsolatos tájékoztató jellegű megbeszélése

10.5. Szakmai kapcsolatok

- igyekszünk kapcsolatot tartani Egyházunk többi református óvodájával (szakmai találkozók, igazgatói munkaközösség, kölcsönös segítségnyújtás, közös továbbképzések stb.).
- óvodánk nyitott a külhoni, Kárpát – medencei magyar nyelvű óvodákkal való kapcsolatépítésre;
- az igazgató és a gyermekvédelmi felelős tart kapcsolatot a Gyermekjóléti Szolgálattal (telefon, személyes megkeresés, szakmaközi megbeszélések, levelezés)
- 2018. szeptember 1-től a Gyvt. 40/A. § (2) ag) pontja értelmében a köznevelési intézményekben elindul az iskolai-óvodai szociális tevékenység, melynek keretében a Dunakeszi Család- és Gyermekjóléti Központ alkalmazásában álló szociális segítő személyesen, heti rendszerességgel lát el feladatot intézményünkben. Az óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében:
 - ✓ a szociális segítő munkaeszközeivel segítséget nyújt a köznevelési intézménybe járó gyermeknek, a gyermek családjának és a köznevelési intézmény pedagógusainak.

- ✓ segíti a gyermek családját a gyermek óvodai életét érintő kérdésekben, valamint nevelési problémák esetén segítséget nyújt a családi konfliktusok feloldásában.
- ✓ prevenciós eszközök alkalmazásával segíti a gyermek veszélyeztetettségének kiszűrését.
- ✓ segíti a jelzőrendszer működését.
- az igazgató tart kapcsolatot:
 - ✓ a Pedagógiai Szakszolgálattal
 - ✓ a Református Pedagógiai Intézettel
- az igazgató és a gazdasági igazgatóhelyettes tart kapcsolatot:
 - ✓ a Károlyi I. Gyermekközponttal.
 - ✓ a helyi önkormányzattal, annak oktatásügyi szervezetével
 - ✓ gyermekétkeztető vállalattal
- a szakmai igazgatóhelyettes tart kapcsolatot:
 - ✓ a közművelődési intézményekkel
 - ✓ kulturális szolgáltatókkal
 - ✓ egészségügyi intézményekkel.

10. GYERMEKVÉDELMI MUNKA

Az óvodán belül a mentális védelmi lehetőségek maximális kihasználására törekszünk, élni kívánunk a szeretetteljes keresztyén légkör ilyen téren jelentkező előnyeivel. Az óvoda kapcsolatrendszerében kiemelkedő helyet foglal el a család. A prevenció része a tapintatos, személyes kapcsolat kialakítása azokkal a családokkal, akik segítségre szorulanak, illetve segítséget kérnek. A kapcsolatépítés már az óvodába való beiratkozáskor megkezdődik. Vannak esetek, amelyekben éppen a gyermekvédelmi szempontok miatt vesszük fel a gyermeket. Ezt követi a családlátogatás, amely képet ad a család szociális helyzetéről, s ahol megszokott környezetében ismerhetjük meg óvodásunkat. Ez a látogatás segítséget nyújt az óvodapedagógusoknak abban, hogy felismerjék a kisgyermek esetlegesen hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetét a családban. Az óvodapedagógus feladata minden ilyen esetben a gyermekvédelmi felelős tájékoztatása. Fontos feladat, hogy erőltetés nélkül, de kínálja fel az óvoda a családok számára a lelki segítségnyújtást, lelkipárizást. Ezen a téren élünk a gyülekezeti háttérből adódó lehetőségekkel (lekipáriztor, gyülekezeti munkások bevonása).

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- a gyermekvédelmi problémák kiszűrése a nevelési év elején.
- a gyermekvédelmi feladatok koordinálása.
- nyilvántartás vezetése.

- a nyilvántartásba vett gyermek életének folyamatos figyelemmel kísérése.
- környezettanulmány készítése, adatszolgáltatás az illetékes hatóság felkérésére.
- a segélyezésre való jogosultság feltárása, a családok segítése a segélyekhez való hozzájutásban.
- kapcsolattartás a védőnővel, az orvossal, a Pedagógiai Szakszolgálattal és a Gyermekjóléti Szolgálattal.
- szükség esetén lépjen kapcsolatba egyházunk olyan szolgálataival, amelyek arra hivatottak, hogy segítsenek a bajba került, vagy problémákkal küzdő családokon. (Pl. Református Családgondozó Szolgálat, Iszákos Mentő Misszió stb.)
- az igazgató tájékoztatása a gyermekvédelmi ügyek intézéséről.
- a Szülői Szervezet és a szülői közösség tájékoztatása a gyermekvédelmi tevékenységről.

A nyilvántartásba vétel szempontjai:

- A Gyvt. értelmében a **hátrányos (HH), vagy halmozottan hátrányos (HHH)** helyzet szempontjából meghatározó tényezők a következők:
 - ✓ a szülő, gyám iskolai végzettsége alacsony, legfeljebb alapképzésű végzettségű
 - ✓ a szülő, gyám alacsony foglalkoztatottságú
 - ✓ elégtelen lakáskörülmények
 - ✓ nevelésbe vétel áll fenn

HH – a fenti tényezők közül legalább egy fennáll
 HHH – a fenti tényezők közül legalább kettő fennáll
- **Veszélyeztetett** helyzetben lévő az a gyermek, akinek testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy a gondozó nem biztosítja, sőt, kifejezetten veszélyezteteti (ide sorolandó a túlfeltetés vagy az egészségtelen mértékű túltáplálás is). (A veszélyeztetés, bántalmazás és elhanyagolás részletes definíciói az „*Egészségfejlesztési program* 5. pontjában olvashatók.)

Elsődleges feladatunk a megelőzés. Óvodánk esetében ez azt jelenti, hogy szeretnénk megakadályozni a veszélyeztetett helyzet kialakulását, és lehetőség szerint megpróbáljuk enyhíteni a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet következtében várható beilleszkedési és tanulási nehézségeket.

A megelőzésre irányuló törekvésünknek természetesen nem tudunk eleget tenni, ha a gyermek már egy kialakult veszélyeztető családi háttérrel kerül be hozzánk. Ebben az esetben a veszélyeztetettség mibenlétét feltárva kell stratégiát kidolgozni a veszélyeztetettség megszüntetésére (óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős, igazgató), ha kell bevonva gyülekezetet vagy Gyermekjóléti Szolgálatot.

Veszélyeztető bánásmód kialakulásának megelőzése, vagy megszüntetése céljából fontos a szülőket megismertetni a gyermeki jogokkal, a Gyermekvédelmi törvény ide vonatkozó alapfogalmaival, követelményeivel, hogy a konkrét probléma számukra is világossá váljon, beazonosítható legyen, és a következményekkel is tisztában legyenek.

Hátrányos helyzet esetében végzettséghez és lakáshoz nem, munkához pedig csak bizonyos esetben tudnánk bárkit is hozzájuttatni, így a gyermek hátrányos helyzetén is csak korlátozott mértékben tudunk változtatni. A mi kompetenciánk és fokozott felelősségünk ebben az esetben is elsősorban a gyermek hátrányos helyzetéből adódó társas-, érzelmi- és tanulási nehézségeinek leküzdésében való segítség. Erre a 9. fejezetben felsorolt hátránycsökkentő beavatkozásokat idézzük:

„A szociális hátrányokból adódó gyermeki, nevelési problémák enyhítését segítő tevékenységeink:

- ismerkedés a családokkal, beszélgetések, családlátogatás
- gyermekek megfigyelése, a család szociális hátrányaiból adódó problémáinak azonosítása
- tapintatos, egyéni bánásmód
- felzárkóztató, fejlesztő, integráló tevékenységek (szociális és kognitív területen)
- probléma feldolgozás segítése kompetenciahatárainkon belül” (45. oldal)

A család felé pedig a következő segítő szándékú, kapcsolat- és bizalomépítő kezdeményezéseink működnek:

- szoros kapcsolat a gyülekezettel, nem gyülekezeti családok megismertetése, „besegítése” a gyülekezet közösségébe.
- családlátogatások beiratkozáskor.
- közös beszoktatás a szülőkkel.
- fogadóórák, ahol elfogadó, bizalmas, pártfogói légkörben eshet szó a család problémáiról.
- szülői értekezletek.
- közös programok a családokkal.
- gyermekek baráti kapcsolatainak, családok közötti kapcsolatok létrejöttének segítése.
- rászoruló családok jelzése az Önkormányzat felé pl. karácsony előtti segélyezés céljából
- egyéb, bármilyen – kompetenciáinkat nem meghaladó – jellegű segítségnyújtás

Ingyenes étkezés biztosítása:

- 2015-ben elkészült az 1997. évi XXXI. törvénynek (Gyvt.) az ingyenes bölcsődei és óvodai gyermekétkeztetés kiterjesztése érdekében történő

módosításáról szóló 2015. évi LXIII. törvény. Ennek értelmében 2015 szeptemberétől óvodánkban is ingyenesen étkezhet az a gyermek, akinek családjára igaz, hogy:

- ✓ rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül
- ✓ tartós beteg, vagy fogyatékos gyermeket nevel
- ✓ három- vagy több gyermeket nevel
- ✓ ha a családban az 1 főre eső nettó jövedelem nem éri el a mindenkori minimálbér 130 %-át.

11. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

Cél: Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az egészségfejlesztő tevékenység során várhatóan az egészségi állapot pozitív irányú változása következik be.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Az egészségfejlesztés területei:

1. egészséges táplálkozás,
2. mindennapos testnevelés, testmozgás
3. személyi higiéné
4. testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
5. a bántalmazás, erőszak megelőzése
6. baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Intézményi rendezvények az egészségfejlesztés megvalósítása érdekében:

➤ Egészségnap

Tartalma:

- egészséges táplálkozás (kóstolással egybekötve)
- egészségkárosító anyagok, tevékenységek
- személyi higiéné, testápolás

- egészségmegőrzés, betegségmegelőzés
- testmozgás
- gyermekek megajándékozása Egészségnaphoz kötődő apró emléktárggyal

Az Egészségnap tevékenységeit az óvodapedagógusok tervezik és szervezik, megvalósításában az óvoda minden dolgozója részt vesz.

Forgószínpad szerű beosztással jutnak el a csoportok az egyes „állomásokra”, ahol játékosan szerezhettek tapasztalatokat az egészséges és az egészségre ártalmas dolgok, hatások közötti különbség felismerésében, az egészségesek kipróbálásában.

Az Egészségnap, mely innovatív kezdeményezésként indult, a gyermekek és pedagógusok közötti nagy sikerére való tekintettel bekerült óvodánk rendszeres rendezvényei közé. Évente 1x rendezzük meg.

Ez a rendezvény reményeink szerint fontos részét képezi a gyermekeink között folytatott, egészséges életmóddal, egészségfejlesztéssel kapcsolatos szemléletformálásnak, és hatékonyan járul hozzá óvodánk „Egészségfejlesztési program”-jának sikeres megvalósulásához.

1. Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

- Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai- és otthoni étkeztetés összehangolásának szorgalmazását szolgáljuk.
- Gyermekeink ébrenlétük háromnegyed részét az óvodában töltik, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása.
- Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni, mégis, amennyire rajtunk és a környékünkön fellelhető szolgáltatókon áll, szeretnénk egyre többet tenni gyermekeink egészséges táplálásáért. Ennek érdekében 2018 szeptemberétől új gyermek-étkeztető szolgáltatóval kötöttünk szerződést (Vác és Vidéke Vendéglátó Kft.), akik – fontos alapelveként – a mirelit és konzerv áruk helyett törekszenek a friss zöldségek, gyümölcsök, húsok feldolgozására, és nem használnak nátrium-glutamátot. (Az étkeztető kapcsolattartójával hetente történik egyeztetés az étlap összeállításáról.)
- A gyermekeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

(1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs

- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) hús, hal, tojás,
- (4) tej és tejtermék,
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Az étkeztető táplálkozási szakértője igyekszik úgy összeállítani a napi táplálék- és ételféleségeket, hogy azok a felsorolt alapélelmiszer-csoportokban található szükséges tápanyagokat megfelelő mennyiségben tartalmazzák, hozzá számítva a gyermekek otthoni étkeztetését is. Így próbáljuk megközelítőleg biztosítani az optimális napi tápanyagbevitelt.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja.
- Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket.
- Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára (Vác és Vidéke Vendéglátó Kft. vagy a család biztosítja).
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: Kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok rendszeres fogyasztását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Fogyasszanak ritkábban cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, kekszet, ropit, kerüljék a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, részesítsék előnyben az alacsony zsírtartamú tejet, tejfölt, sajtokat, fogyasszanak több halat, baromfit, barna kenyeret.
- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel- és italféleségekkel.
- Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében bekapcsolják a napi programba a rendszeres, napi többszöri gyümölcs- és zöldségfogyasztást (étkeztetőtől és szülőktől eredő forrásból)

- Játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is készítsenek egyszerűbb ételeket (pl. szendvicskészítés teljes kiőrlésű kenyérből friss zöldségekkel, salátakészítés gyümölcsből, zöldségből.).
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a tevékenységeknek. Így a gyerekek piacot, zöldséges üzletet látogatnak meg, ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Az óvodapedagógusok minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá a gyermekek számára.
- Az étkezések során előforduló mindenféle tejterméket megkóstoltatnak a gyerekekkel. Beszélgetnek a tejtermékek fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

2. Mindennapos testmozgás

Alapelvek:

- a gyermek legalapvetőbb, természetes megnyilvánulási formája, egyben igénye a mozgás.
- a mozgás megfelelő ütemű fejlődésének nagyon jelentős szerepe van a gyermek fejlődésében, hiszen a mozgás kapcsolatban áll az idegrendszeri éréssel. Ha a mozgás bármelyik szakasza, vagy annak kellő begyakorlása kimarad a gyermek fejlődéséből, akkor azzal együtt az idegrendszer érése is lassul, sérül. A kapcsolódó észlelő és irányító központok nem fejlődnek, nem differenciálódnak. Több terület elégtelen fejlődése tanulási zavarhoz, nehézséghez, viselkedési, magatartási problémákhoz vezethet.
- az idegrendszer érése mellett a mozgás hozzájárul a légző- és keringési rendszer, a csont- és izomrendszer fejlődéséhez.
- a testnevelési foglalkozásokon, mindennapos testnevelésben, tervszerű mozgásban történő részvétel ne kényszert, hanem játékos elfoglaltságot jelentsen a gyermek számára.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztéséért változatos napi és heti rendszerben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését.
- minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron).
- heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet.
- az edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja.

- megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait. Időjárástól függően (köd, -5 fok alatti hőmérséklet, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfény általi edzést biztosít a fokozatosságot betartva.
- fejlesztő eszközöket biztosít.
- figyelmet fordít a balesetek megelőzésére.
- a bátortalanabbakat biztatja, ügyetlenebbekkel egyénileg bánt.
- elegendő gyakorlási lehetőséget biztosít.
- a csoportszobában is jó levegőjű, tiszta környezetet alakít ki, megfelelő szellőztetést biztosít
- a nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt a 11-15 óra közötti időszak).

A mozgástevékenység tartalmát, szervezeti kereteit, a fejlődés jellemzőit lásd a Mozgás c. résznél.

3. Személyi higiéné

Alapelvek:

- kiemelten fontos a gyermekeknél a testi tisztasággal szembeni igényesség kialakítása. Ezt az igényességet, feltételes reflexként kell kialakítanunk a gyermekben, hiszen bőrünk véd a fertőzésekkel szemben, és ki van téve a szennyeződéseknek.
- az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és kielégítése csak egészséges környezetben történhet.
- az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért.

Óvodapedagógus feladatai:

Testápolás, tisztálkodás:

- a napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal (kézmosás, fogmosás, fésűlködés, orrfújás, WC-használat)
- a tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a

gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénája a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet.

- a megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés:

- elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán.
- a megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között.
- fokozatosan kialakítja az önállóságot.
- a szülőkkal való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés:

- ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban).
- a gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, imádsággal, énekkel, testi közelséggel, puha tárgyakkal.
- pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.
- az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, háromhetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.
- egészséges, tiszta, biztonságos környezetet teremt, higiénias szabályokat alakít ki, pihenés közben is biztosítja a gyermekek WC-mosdó használatát.

A dajkák feladata:

- az óvoda gyermek saját testi gondozásának megtanítása és kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiénés szabályok betartatása a gyermekekkel.
- közreműködnek a gondozási teendőkben, segítve és kiegészítve az óvodapedagógus munkáját

Az igazgató feladata:

- gondoskodik a biztonságos környezeti feltételek megteremtéséről

- gondoskodik speciális szakemberek bevonásáról, akikkel a helyi Önkormányzat áll szolgáltatási szerződésben:
 - ✓ az óvoda orvosa: egyedi esetekben
 - ✓ fogorvosa: évente végez szűrővizsgálatot
 - ✓ védőnője: fejtetvesség vizsgálatokat végez negyedévente kötelezően, szükség esetén hívásra, ha fertőzöttséget tapasztalunk

4. Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

- testünk és lelkünk az élő Isten tulajdona, felelősséggel tartozunk érte, hogy milyen hatásoknak tesszük ki, hogyan vigyázunk a saját, és a körülöttünk élők testi és lelki épségére.
- a testi és lelki problémák kihatással vannak egymásra
- kisgyermekkorban is kialakulhatnak függőségek (pl. szülő-, tárgy-, társ-, tevékenység-, és szerfüggőség)
- már kisgyermekkorban kiépíthetők, formálhatók az egészséges testi-lelki önvédelmi mechanizmusok.
- a helytelen családi és óvónői minta nagyobb hatást gyakorol a gyermekekre, mint egyéb szocializációs helyzetek, ezért nagy az óvoda dolgozóinak felelőssége a személyes példamutatásban.
- az idegrendszeri éretlenség hozzájárul a függőségek kialakulásához

Az óvodapedagógus feladatai:

- az óvodapedagógus különös felelőssége és feladata is saját testi-lelki egészségének védelme, tartózkodás a testileg-lelkileg ártalmas, esetleg függőségbe vonó hatásoktól
- az óvodapedagógus feladata minden olyan helyzet elkerülése a gyermekcsoport előtt, amely a gyermekeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat (dohányzás, telefonozás stb.)
- áhítatokon világítson rá, hogy a testünket Isten a Szentlélek templomának tervezte, és felelősségünk, hogy „ne rontsuk meg” ezt a templomot, vigyázzunk testi és lelki épségünkre
- beszélgetésekben szolgáljon információkkal a gyermekek életkori sajátosságainak és befogadó képességének megfelelő módszerekkel a különböző testet-lelket romboló anyagokról, tevékenységekről, azok szervezetünkre gyakorolt hatásáról, és hogy hogyan lehet megóvni magunkat mindettől, hogyan mondhatunk nemet rájuk.

- fejlessze változatosan és játékosan a gyermekek önismeretét, önbecsülését drámajátékokkal (pl. a **„Játékgyűjtemény – személyiségfejlesztő, drog- és alkoholmegelőző programhoz óvodáskorú gyerekek számára”** c. segédanyag segítségével), kitalált bábtörténetekkel, mesékkel stb.
- ismertessen meg a gyermekekkel döntéshozási technikákat, hogy a gyermekek tudjanak különbséget tenni és felelősen választani jó és rossz, építő és ártalmas dolgok között.
- segítse a gyermekeket a stressz kezelésben
- a „valahová tartozás” érzésének táplálásával erősítse a gyermekek énképét és értékítéletét.
- mutassa fel a gyermekeknek a „jó döntés – jó érzés” kialakításának útját.
- vezesse rá a gyermekeket, hogy pótszerek nélkül hogyan lehet boldog életet élni.
- teremtsen előítélet-mentes légkört, amelyben a gyermekek kifejezhetik érzéseiket, szabadon megnyilatkozhatnak, kérdezhetnek, véleményt nyilváníthatnak. (Fontos az önkéntesség megőrzése.)
- a Pedagógiai Szakszolgálat pszichológusával, egyéb szakemberével kapcsolatot tart, aki szükség esetén, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre, valamint speciális terápiára (pl. TSMT torna az idegrendszeri fejlődés serkentésére, pszichoterápiás foglalkozások) fogadja a gyermekeket. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.
- beszélget a gyermekekkel arról: „Milyen leszek, ha nagy leszek?” „Mi szeretnék lenni?” „Segíteni akarok másoknak!” „Alkotni szeretnék!” „Egészséges, edzett, erős akarok lenni!” stb. – mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (pl. elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

5. A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek:

- A WHO definíciója: „A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”
- Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével

- fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.
- Figyelembe kell venni ennek megítélésakor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében.
 - Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének, lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.
 - Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.
 - Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.
 - A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja –nem akadályozza meg, illetve nem jelenti. Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)
 - Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelentheti az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem- és fültanúja

más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

- Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog-és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon, vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja (de nem feltétlenül korlátozódik) egy gyermek kényszerítését, vagy késztetését bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolását gyermekprostitúcióban, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, a gyermek felhasználását és kizsákmányolását pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások készítésében.
- Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget.
- Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Az óvodapedagógus feladatai:

- az óvodapedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése, gondozása, az óvoda óvó-védő szerepének képviselése, megvalósítása.
- ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

- ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- a gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatja a gyermekvédelmi felelős személyéről (megbízott munkatárs és az igazgató), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.
- A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvoda gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutális, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére felvilágosítja a szülőket és a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallja őket. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazza az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, rajzfilmek, filmek kivédését is.
- a csoportban észlelt, gyermek – gyermek között történő bármely nemű bántalmazást komolyan veszi, megfelelően rendezi el a helyzetet, mind a bántalmazót, mind a bántalmazottat a neki megfelelő módon gondozza.
- maga a pedagógus is erőszakmentes kommunikációt, bánásmódot alkalmaz.

6. Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

- fontos, hogy rájöjjenek az óvodások: egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lehet.
- az óvoda gyerekei is föl tudják fogni, hogy mi miért jelent veszélyhelyzetet, vagy balesetforrást. Megértik a balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőket, amelyek közül néhányat ők is el tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása.
- a gyerekek megértik, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magában, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.
- a baleset megelőzés és elsősegélynyújtás legegyszerűbb „oktató” módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét.
- minden nevelési év elején, vagy új eszköz, játék vásárlása esetén, de különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, baleseti veszélyforrásokra.
- megismerteti a gyermekeket a balesetek elkerülésének módzataival.
- séták alkalmával figyelmezteti a gyermekeket a biztonságos közlekedés szabályaira.
- ha a csoporttal mennek kirándulásra, szülői segítséget kérhet, hogy elegendő felnőtt kísérő legyen a csoportra.
- felhívja a gyerekek figyelmét az általuk is elvégezhető segítségnyújtásra, pl. felnőtt értesítése.
- játékosan, bábbal, mesével, szerepjátékkal teszi kézzelfoghatóbbá a veszélyeket, elkerülési módokat, elsősegély terén végezhető tevékenységeiket.

7. Általános előírások

A gyermekekkel - az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda Házi rendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre.

Elsősegély doboz az óvoda kijelölt helyiségében található. Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Önállóan, kulturáltan étkezik, helyesen használja az evőeszközöket
- Szívesen megkóstol különféle ételeket
- Igénye van a személyi higiéniére (kézmosás, fogmosás, orrfújás, fésülködés, WC-használat)
- Önállóan használja a WC-t
- Önállóan és helyesen mos kezet, fogat, önállóan fésülködik, orrot fúj
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyre rakja
- Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt bennük
- Testi és mentális téren megismer egészséges önvédelmi-, egészségvédelmi mechanizmusokat

8. Nyomon követhetőség, mérhetőség:

Az egészségfejlesztési program mérhetőségét a **Gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése** mérés-értékelési lapjain, annak mérési területei között tettük nyomon követhetővé korosztályokra lebontva a következő területeken:

Táplálkozás:

- Életkorának megfelelő kultúrával étkezik, helyesen használja az evőeszközöket
- Szívesen megkóstol különféle ételeket

Személyi higiéné:

- Igénye van a személyi higiéniére (kézmosás, fogmosás, orrfújás, fésülködés, WC-használat)
- Életkorának megfelelő önállósággal végzi a higiénés teendőket (kézmosás, fogmosás, orrfújás, fésülködés, WC-használat)
- Életkorának megfelelő önállósággal, helyes sorrendben öltözik, vetkőzik

Mozgás:

- Szívesen vesz részt mozgásos játékokban

Testi-lelki egészség:

- Vigyáz egészségére, testi épségére
- Életkorához képest egészséges lelki önvédelmi rendszerrel rendelkezik (egészséges önérvényesítés, megfelelő helyzetben tud nemet mondani)

12.A PROGRAM ÉRTÉKELÉSI, ELLENŐRZÉSI RENDSZERE

Programunk hatékonyságát, minőségét elsősorban a gyermekközösség és az egyes gyermekek fejlődése mutatja meg. Ezért ennek folyamatos áttekintése, figyelemmel kísérése jelenti értékelésünk alapját. Ezeket meghatározott dokumentumok folyamatos vezetésével tudjuk figyelemmel kísérni.

13.1. A programhoz kapcsolódó óvodai szakmai dokumentumok:

- **Pedagógiai Program:** alapvető szakmai dokumentumunk. Neveléssel kapcsolatos alapelveink, céljaink, feladataink stb. gyűjteménye.
Megtalálható: Fenntartónál, igazgatónál, csoportokban, honlapon.
- **Éves munkaterv és annak értékelése:** nevelési évenként. Az óvodavezető által készített és a nevelőtestület elfogadásával érvénybe lépő, adott nevelési évre vonatkozó terveket, feladatokat, ill. eredményeket tartalmazó dokumentum.
Megtalálható: Fenntartónál, igazgatónál, csoportonként
- **Felvételi és mulasztási napló:** 2024. szeptembertől az oviKRÉTA felületén elektronikusan vezetve.
- **Óvodai felvételi- és előjegyzési napló:** az óvodába beíratott gyermekek adatait tartalmazza. Vezeti az igazgató az oviKRÉTA elektronikus felületén.
- **Óvodai csoportnapló:** vezetik az óvodapedagógusok az oviKRÉTA felületen.
Tartalma:
 - ✓ intézmény adatai
 - ✓ csoport névsora, statisztikai adatok
 - ✓ csoport működésével kapcsolatos adatok
 - ✓ napirend, hetirend
 - ✓ feltölthető dokumentumok a csoport életével, nevelés-tanítás tervezésével, tevékenységek szervezésével, egyes gyermekekkel kapcsolatban.
 - ✓ egyéni fejlődési napló
 - ✓ stb. fejlesztés szerint*Vezetve:* a csoport laptopján.
- **Nyári óvodai csoportnapló:** vezetik az óvodapedagógusok
Tartalma:
 - ✓ óvoda neve, címe, OM azonosítója, nevelési év, csoport megnevezése, pedagógusai
 - ✓ Pedagógiai Program neve
 - ✓ napló megnyitásának, lezárásának helye, ideje, óvodavezető aláírása, óvodai körbélyegző lenyomata
 - ✓ csoport névsora,
 - ✓ csoport működésével kapcsolatos adatok

- ✓ összevont csoportok szokásrendszerének tervezése, a terv értékelése a nyári időszakra
- ✓ szervezési feladatok
- ✓ napirend
- ✓ heti tervezés, várható kezdeményezések tevékenységi területenként
- ✓ feljegyzés a csoport életéről

Megtalálható: ügyeletes nyári csoportban, majd az irodában.

- **A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése:** az egyéni fejlődési naplóban, mérőlapok feltöltve az oviKRÉTA felületre.

Tartalma:

- ✓ anamnézis,
- ✓ a fejlődés követése megadott szempontok segítségével a gyermeki kompetenciák mentén 9 területen, plusz a játék, a hitéleti nevelés és az egészséges életmód területén.
- ✓ szülők tájékoztatása: bejegyzés félévente
- ✓ szükség szerint (meghatározott sikerkritérium alatt) egyéni fejlesztési terv készítése, fejlesztési feladatok és azok megvalósulásának feltüntetése
- ✓ a gyermekek fejlődését mutató egyéb dokumentumok, pl. rajzok, feladatlapok
- ✓ az iskolakészültség megállapítása nagycsoportban.

Megtalálható: a csoportokban

- **Szervezeti Működési Szabályzat:** az óvoda működésével kapcsolatos általános és konkrét alapelveket és szabályokat rögzítő dokumentum, amely vonatkozik az óvoda dolgozóira és a vele kapcsolatba kerülő partnerekre.

Megtalálható: Fenntartónál, igazgatónál, honlapon

- **Házirend:** tartalmazza az óvodába járással kapcsolatos tudnivalókat, szabályokat, az óvoda szokásait, hagyományait.

Megtalálható: Fenntartónál, igazgatónál, csoportokban, honlapon, kivonatát minden család nyomtatva is megkapja.

13.2. A Pedagógiai Program értékelése, az értékelés szempontjai:

- megfelel-e a bibliai szemléletmódnak,
- találkozik-e az alapító-fenntartó szándékaival
- találkozik-e a szülők igényeivel
- szakmailag színvonalas-e
- megvannak-e a szakmai és tárgyi feltételei
- megfelel-e az aktuális jogszabályi követelményeknek

A program módosításának feltételei:

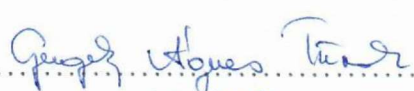
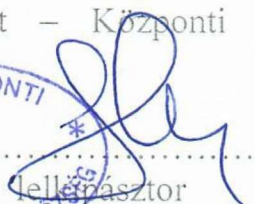
1. *A módosítás lehetséges indokai:*
 - A fenntartó igényeinek változása
 - A szülői igények változása
 - A nevelőtestület javaslata
 - Törvényi változás
 - Innovációs okok
2. *A módosítás döntés-előkészítő szervei:*
 - Nevelőtestület
 - A szülői közösség képviselői (Szülői Szervezet)
3. *A program módosításának előírásai:*
 - Írásban kell előterjeszteni az óvoda vezetősége, ill. a nevelőtestület felé.
 - A módosítást kezdeményezheti a nevelőtestület, a fenntartó (presbiteri döntés alapján) vagy a szülők közössége.
4. *A módosítás feltételei:*
 - 80%-os szülői egyetértés
 - A nevelőtestület 2/3-os többségi szavazata
 - A fenntartó jóváhagyása

A módosítással kapcsolatos nevelőtestületi gyűlést az igazgató hívja össze.

13.3. Legitimációs folyamat eljárásrendje:

- 1) A pedagógiai programot és annak módosítását az igazgató készíti el a nevelőtestület részvételével, a Szülői Szervezet véleményezi és a fenntartó hagyja jóvá.
- 2) A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre anyagi többlet-kötelezettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése szükséges, melyet írásos formához kötött alakszerűségi kritériumok mentén meg kell jeleníteni, s a legitimációs záradékban kell elhelyezni.
- 3) A pedagógiai program felülvizsgálatának elvégzését, a nevelőtestület határozatát az óvoda nevelőtestületének hitelesített jegyzőkönyvében, mellékelt jelenléti ívvel kell dokumentálni. A jegyzőkönyvet az óvoda irattárában kell elhelyezni.

13.4. Legitimációs eljárás dokumentációja

Az intézmény OM azonosítója: 100501	Készítette: Dátum: Fót, 2024. 08. 26. 	
Legitimációs eljárás		
Nevelőtestületi elfogadás határozatszám: Nevelőtestület nevében: Dátum: Fót, 2024. 08. 30.		
A Pedagógiai Programot jóváhagyta a Fót – Központi Református Egyházközség, mint Fenntartó nevében: Dátum: Fót, 2024. 08.30. 		
A dokumentum jellege: Nyilvános	Hatályos: 2024. 09. 01.	Verziószám: 1/2024.

13.5. Legitimációs folyamat eredménye

Az elkészült szakmai dokumentum, amely ezáltal a teljes óvodai közösség közös pedagógiai programja lesz, megalapozza az SZMSZ és a Házi rend átdolgozását.

13.6. A publikálás formája:

A program másolata megtalálható, kölcsönözhető a Fót - Központi Református Egyházközség Lelkeszi Hivatalában és az óvodavezetőnél, ill. elektronikus formában olvasható a gyülekezet honlapján: www.szazjuhocska.fotiref.hu

IRODALOMJEGYZÉK

- Biblia (Magyar Biblia társulat, Bp. 1995.)
- A többször módosított 1993. évi LXXIX. Törvény a közoktatásról
- Az óvodai nevelés országos alapprogramja (a Kormány 363/2012. rendelete)
- Helyi nevelési program („ Fehér Kavics”Kelenföldi Református Óvoda)
Internetes forrás
- Komplex prevenció óvodai program (Porkolábné dr. Balogh Katalin, Volán Humán Oktatási és Szolg. Rt. 1997.)
- A református óvodai nevelés keretprogramja
- A református keresztyén hittantanítás óvodai programja (Református Ped. Int. Bp., 1998.)
- Az óvodai nevelés programja (OPI, Bp. 1989.)
- Óvodai nevelés játékkal, mesével (Szerk. Zilahi Józsefné, Szorobán Kiadó, Bp. 1994.)
- A keresztyén vallás rendszere (Kálvin János, Magyar Református Egyház, Pápa, 1909.)
- Karácsony Sándor (Kontra György, Orsz. Ped. Könyvtár és Múzeum Bp., 1995.)
- A keresztyén pedagógia alapelvei (Dr. H. Bavinck, Bethlen G. Irod. És Nyomdai Rt. Bp., 1923.)
- A vasárnapi iskola (Dr. Ecsedi Aladár, Bethlen G. Irod. És Nyomdai Rt. Bp., 1941.)
- Van-e keresztyén pedagógia? (Dr. Pálhegyi Ferenc, Bp.-Pasaréti Ref. Egyházközség, Bp. 1994.)
- Útjelző táblák (Dr. Pálhegyi Ferenc, ORTE Debrecen, 1996.)
- Hitből hitbe, Úgy neveltetem (Szerk. Dr. Adorján József, Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Bp. 1998.)
- Életre szóló ajándék (Dr. Ross Campbell, Harmat, Bp. 1991.)
- Óvjuk őket (Dr. Ross Campbell? Harmat, Bp. 1998.)
- A szülői hivatás (Dr. Ross Campbell, Harmat, Bp. 1995.)
- Az akaratos gyerek (Dr. J. Dobson, KIA Bp. 1994.)
- Felelősségünk gyermekünkért (Evangéliumi Magvető)
- Nevelés – öröm, vagy ürm? (B: és Y: Schwengeler, ETHOS Bp. 1994.)
- Keresztyén gyermeknevelés – szemelvények (KIAS Bp.)
- „Legeltesd az én bárányaimat” Gyermekmissziói munkások tankönyve (Ref. Gyermekmissziói Szöv. Bp. 1948.)
- Pedagógiai kalauz (Dr. Pálhegyi Ferenc, Bárczi G. Gyógypedagógiai Főiskola Bp. 1996.)
- A katechézis kommunikációs problémái (Magyarországi Ref. Egyház Kálvin J. Kiadója Bp. 1996.)
- Didactica Magna (Comenius, Seneca Kiadó, Paks, 1992.)

- Karácsony Sándor pedagógiai írásaiból 9 tanulmány 1922-1946. (Csökmei Kör, Pécel, 1994.)
- Neveléstan (Imre Sándor, Országos Ped. Könyvtár és Múzeum, 1995.)
- Katechétikai alapvetés (Dr. Farkas Ignác, Bethlen G. Ir. És Nyomdai Rt., Debrecen, 1941.)
- Pedagógiatörténet (Dr. Kováts J. István Bp.-i Ref. Theol. Akadémia)
- Pedagógia (szerk. Brücker Ákos, Katolikus Theológiai Főiskolai Jegyzetek 1985.)
- Gyermeklélektan (Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes, Gondolat Bp. 1981.)
- Az óvónő és az óvodai játék (B. Méhes Vera, Tankönyvkiadó, Bp. 1982.)
- Együtt az első osztályba (Majorossy Judit, Trivium Kiadó, Bp.)
- Iskolás lesz a gyermekünk (Szerk. Dr. Szabó Pál, Gondolat, Bp. 1985.)
- Óvodavezetési ismeretek (RAABE 2004.)
- Óvodavezetők kézikönyve I.-IX. (OKKER Bp.)
- Ének az óvodában (Forrai Katalin, Zenemű Kiadó, Bp. 1997.)
- Zenehallgatás az óvodában (törzsök Béla, Zeneműkiadó Bp. 1982.)
- Ének a bölcsődében (Forrai Katalin, Zeneműkiadó, Bp. 1986.)
- A heidelbergi káté, A második helvét hitvallás (MRE Kálvin J. Kiadója, Bp. 1996.)

Internetes források:

<https://tamogatoweb.hu/ovodai-es-iskolai-szocialis-segito-szolgaltatasrol-diohejban/>

<https://www.felsoors.hu/miske%20ovoda/letoltheto/ovodaegeszsegfejlesztesiprogram.pdf>

<https://tengeliceovoda.hu/wp-content/uploads/2016/02/eselyegyenloseg.pdf>

<http://hirmagazin.sulinet.hu/hu/ovoda/a-sajatos-nevelesi-igenyu-gyermekek-ovodainevelesenek-iranyelve>